

Strategija razvoja pametnog Grada Labina 2022. - 2027.

Prosinac, 2022.

SADRŽAJ

UVOD	4
1. Sažetak	5
2. Što podrazumijeva naziv pametni grad (smart city)?	8
2.1. Što razvoj pametnog Grada Labina donosi stanovnicima i poduzetnicima	9
3. Analiza i ocjena postojećeg stanja	10
3.1. Postignuća Grada Labina u smjeru razvoja pametnog grada	11
3.1.1. Grad Labin – Otvoreni grad	11
3.1.2. Subvencije za poduzetnike i samozapošljavanje	12
3.1.3. Održiva mobilnost	12
3.1.4. Odgovor na klimatske promjene	12
3.1.5. Briga za starije sugrađane	13
3.1.6. Šansa za mlade	13
4. SWOT analiza procesa provedbe strategije pametnog Grada Labina	14
5. Vizija pametnog Grada Labina od 2022. do 2027. godine	17
6. Misija	18
7. Prioritetne aktivnosti, izvori financiranja, rokovi provedbe	
s vremenskim planom provedbe, izvori financiranja i indikatori provedbe	19
1. Strateški cilj: Postizanje potpune umreženosti i interoperabilnosti gradskih usluga i procesa	19

2. Strateški cilj: Razvoj poslovnog ekosustava grada i suradnje s građanima i poduzetnicima za inovacije temeljene na otvorenim podacima	20
3. Strateški cilj: Razvoj digitalnih vještina te postizanje poslovne izvrsnosti gradske uprave, gradskih poduzeća i gradskih ustanova	22
4. Strateški cilj: Projekt „200 solarnih krovova“ koji obuhvaća građane, javni sektor, civilni sektor, privatni sektor, edukacijske ustanove i lokalnu upravu	23
5. Strateški cilj: La_Bi(n)cikleta	24
6. Strateški cilj: Lab_In Letrika	25
7. Strateški cilj: Lab_Park Info	27
8. Strateški cilj: Pineta	28
9. La_bin CARE	29
10. La_bin ECO	30
11. La_bin EDU	31
12. Strateški cilj: Žičara Labin - Rabac	32
13. Strateški cilj: Projekt Eskalator za razvoj pametne i održive lokalne mobilnosti	33
8. Ublažavanje i prilagodba na negativne utjecaje klimatskih promjena	34
9. Način financiranja strateških ciljeva i prioriteta	35
10. Strateški okvir na europskoj i nacionalnoj razini	38
10.1. Europsko zakonodavstvo	38
10.2 Strateški dokumenti Republike Hrvatske	42

UVOD

Drage sugrađanke i sugrađani,

Svjесni vremena u kojem živimo, vjerujem da uviđamo kako koncept pametnog grada više nije daleka i nedostižna budućnost. Čak štoviše, nakon što smo postali prvi grad u Istri, i među prvima u Hrvatskoj koji su uveli potpunu transparentnost u smislu vidljivosti svake kune koja je plaćena iz proračuna grada, nastavili smo dalje s projektom nadogradnje i nastavkom razvoja u istom smjeru - projektom „Otvoreni grad“ potpuno smo digitalizirati javnu upravu u svrhu poboljšanja kvalitete, ali i ubrzavanja birokratskih procesa, čiji je cilj pružiti građanima, poduzetnicima i ostalim korisnicima niz elektroničkih usluga, a koje se odnose na informiranje i komunikaciju s gradskim službama. To je tek mali korak, no namjera je s ovom Strategijom razvoja pametnog Grada Labina za razdoblje 2023. - 2027. učiniti kvalitetne pomake u promišljanju različitih pametnih rješenja koja će kreirati i/ili prilagoditi svakodnevicu naših građana izazovima današnjice.

Ova će Strategija Gradu Labinu omogućiti nastavak usmjeravanja i prilagodbe na digitalnu eru, ne zanemarujući pritom brigu o prirodnim ljepotama i okolišu, što će voditi cjelokupnoj pametnoj održivosti. Već započeti projekti, poput Labina - Grada bez plastike i/ili ugradnje solarnih panela, utabali su dobar put u smjeru pametnog i zelenog grada, koji ima jasnu viziju budućnosti: Labin kao atraktivno mjesto za život i poslovanje, koje odgovara na potrebe i izazove njegovih žitelja kroz potencijal novih tehnologija.

Projekti detektirani kao prioriteti rezultat su višegodišnjih participativnih procesa s građanima Labina i temelje se na našim sveobuhvatnim potrebama, između ostalog, poticanje upotrebe obnovljivih izvora energije, razvoj javnog ekološkog prihvatljivog prijevoza, povezanost javnog, privatnog i civilnog ekosustava grada u cilju ostvarenja poslovne izvrsnosti, razvoj biciklističkih staza, obnova zelene infrastrukture i ostalo.

Vjerujem da Labin može postati dobar primjer grada koji će živjeti prednosti budućnosti, nikada ne smetnuvši s uma njegovu bremenitu prošlost, koja nas je učinila prilagodljivijima novom vremenu, a ovaj će nas strateški okvir usmjeravati u sve ono što smo si zacrtali kao prioritet - grad koji uz kvalitetnu infrastrukturu, nudi i prilike za svakojaki razvoj cjelokupne zajednice, koja aktivno i uključivo promišlja o „Smart City konceptu“ i njegovoj implementaciji na lokalnoj razini.

Gradonačelnik
Valter Glavičić

1. Sažetak

Grad Labin smjestio se na brežuljku iznad Rapca, na istočnoj obali istarskog poluotoka, samo 4 km udaljen od mora. Prema zadnjem popisu stanovništva 2021., Labin ima 10.424 stanovnika u 17 naselja koje čine jedinstvenu administrativnu gradsku sredinu. U odnosu na popis stanovništva prije deset godina, Labin je izgubio 1215 stanovnika, što predstavlja novi izazov gradskim vlastima, da u gradu omoguće promjene koje će stanovnicima osigurati ugodniji život. Pronalaženje radnih mjesta, mogućnosti za razvoj sposobnosti i vještina svakog sugrađana, ugodni okoliš i uređeni grad temelj su ostanka, ali što je možda još veći izazov i privlačenje novih stanovnika u Grad Labin.

Sasvim sigurno, u jednu od mjera kojima će grad Labin postati kvalitetnije mjesto za život, ulazi i ova strategija - Strategija razvoja pametnog Grada Labina za period 2022. - 2027. godine.

Trendovi u svijetu prema kojima se sve više stanovništva naseljava u gradovima, nisu prisutni u Labinu. Naime, Labin je grad s relativno malim gradskim središtem i vrlo blizu centra grada se nalaze druge jedinice lokalne samouprave. Do 1993. godine Grad Labin je obuhvaćao grad i 4 općine, što je promijenjeno teritorijalnim ustrojem. Zbog puno većih mogućnosti gradnje stambenih objekata, jedan dio stanovnika se izmješta prema rubnim dijelovima grada, točnije u susjedne općine. Stanovnici susjednih općina rade u Labinu, djeca idu u vrtiće i škole, ali se ne broje u stanovnike grada Labina, što je za Grad Labin izvjesni problem u pristupanju javnim natječajima.

Novi trendovi, prema kojima sve veći broj ljudi traži manje gradove za život, jer je život manje stresan, otvara novi prostor za razvoj Grada Labina. Labin, kao i veći dio Republike Hrvatske, suočen je sa sve manjim brojem radno aktivnih stanovnika, jer su brojni naši sugrađani nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju, dobili priliku za rad i obrazovanje izvan naše domovine. Tako se i Labin našao pred novim izazovom manjka radne snage, ali i pred novim mogućnostima.

Novi modeli rada, kao što je rad od kuće, pojava digitalnih nomada koji posao obavljaju preko interneta, ne nužno iz svog kućnog okruženja, već tamo gdje se najbolje osjećaju, otvaraju nove mogućnosti za privlačenje novih stanovnika i zadržavanje postojećih.

Gradska uprava na čelu s gradonačelnikom Valterom Glavičićem, razvija zadnjih pet godina modele suradnje učenika i labinskih poduzetnika, kako bi što više mladih ljudi ostalo u Labinu i zaposlilo se u domaćim tvrtkama.

Najvažnije je stoga, da se strategijom pametnog grada ciljaju one mjere koje mogu biti najviše od koristi stanovnicima, poduzetnicima, turistima i svima onima koji će u budućnosti izabrati Labin kao Grad, za svoju novu životnu sredinu.

Zadržati postojeće stanovnike, ali i privući nove u Labin, podrazumijeva stvoriti što bolje uvjete za život stanovništva i u tom dijelu iskoristiti sve prednosti koje donosi digitalna era.

U smjeru digitalizacije usluga, ubrzala nas je na državnoj razini, kriza izazvana korona virusom, koja je onemogućila fizički dolazak u mnoge institucije. Danas naši sugrađani sve više administrativnih postupaka mogu odraditi sa svog mobitela ili računala pa se isto tako očekuje i od Grada Labina da ide u tom smjeru.

Korištenje novih tehnologija omogućava građanima i poduzetnicima brže i lakše rješavanje administrativnih poslova s gradskom upravom i komunalnim poduzećima, osigurava veću dostupnost potrebnih informacija, štedi novac i vrijeme, kako građanima i poduzetnicima, tako i samom Gradu.

Uz digitalizaciju, poseban naglasak stavljen je na zaštitu okoliša. Europska unija zadnjih nekoliko godina donijela je nekoliko strateških dokumenata koji stavljaju u prvi plan zaštitu okoliša, odnosno klimatsko djelovanje, koje ide u smjeru smanjenja stakleničkih plinova i razvoja zelene energije. Izrađen je plan prema kojem bi trebali postati prvi klimatski neutralan kontinent. Riječ je o Europskom zelenom planu koji je ovaj cilj postavio do 2050. godine, ali bi do 2030. godine trebali smanjiti emisije za barem 55% u odnosu na razine iz 1990. godine.

Hrvatska kao mala zemlja, bogata prirodnim resursima, posebno mora paziti na taj dio. Budući da svaki razvoj uz pozitivne strane, ima i one negativne, posebno kada je u pitanju onečišćenje zraka i okoliša, Grad Labin mora imati predviđene mjere kojima će pravovremeno djelovati. Sve je veći pritisak na kvalitetu zraka, vode, sve je veća gustoća prometa posebno za vrijeme turističke sezone. Zbog toga je u ovoj Strategiji prepoznata potreba za djelovanjem u smjeru projekta „200 solarnih krovova“ koji obuhvaća građane, javni sektor, civilni sektor, privatni sektor, edukacijske ustanove i lokalnu upravu, ali i drugih projekata kao što su razvoj biciklističkih staza, razvoj javnog ekološki prihvatljivog prijevoza, uvođenje pametnog parkinga, sadnja novih stabala.

Slijedeći europske ciljeve i ova Strategija razvoja pametnog Grada Labina, nudi cjeloviti okvir za razvoj zelenog i energetski neovisnog grada, koji će integrirati i projekte održive e-mobilnosti. Tu se prvenstveno misli na izgradnju i uređenje biciklističkih staza, poticanje korištenja električnih bicikala i romobila putem „bikesharing“ sustava, uvođenje električnih autobusa u sustav javnog prijevoza te poticanje nabave električnih automobila i popratne infrastrukture.

Zbog svega prije navedenog, nužno je osigurati razvoj Grada Labina u smjeru pametnog grada, u skladu s financijskim i kadrovskim mogućnostima. Iz toga razloga krenulo se s izradom Strategije razvoja pametnog Grada Labina za razdoblje 2022-2027. godina, kako bi se u budućnosti moglo bolje upravljati s postojećim resursima, a koristeći ciljano sve izvore financiranja koji će biti dostupni Gradu Labinu u narednom periodu. Strategija je postavljena kroz 13 strateških ciljeva i 40 prioriteta, svi su usklađeni sa strateškim dokumentima Republike Hrvatske, strateškim dokumentima Grada Labina kao i dokumentima Europske unije.

Strategija je usmjerena na sljedeća strateška područja:

1. Digitalna infrastruktura
2. Učinkovita, transparentna i pametna gradska uprava
3. Obrazovanje i zdravstvo
4. Gospodarstvo
5. Održiva urbana mobilnost
6. Zaštita okoliša

Prikaz 1: Područja na kojima se bazira Strategija razvoja pametnog Grada Labina

Kroz 40 prioriteta razrađeni su svi strateški ciljevi, s konkretnim rješenjima, koji bi u budućnosti trebali dovesti do kvalitetnijeg života stanovnika Labina, ali i bržeg razvoja poduzetništva.

Sastavni dio strategije je i popis izvora financiranja za strateške mjere, budući da su na razini države usvojeni strateški dokumenti do 2027. godine, poput Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, Operativnog programa Konkurentnost i kohezija, koji su temelj za otvaranje brojnih natječaja za jedinice lokalne samouprave, a važno je sve strateške ciljeve vezati na dokumente više razine. Stoga je značajan dio posvećen i ovim ključnim strateškim dokumentima Republike Hrvatske, koji su temeljni pravni akti za povlačenje sredstava iz europskih fondova.

2. Što podrazumijeva naziv pametni grad (smart city)?

Pametani grad je mjesto gdje tradicionalne mreže i usluge postaju učinkovitije korištenjem digitalnih rješenja za dobrobit njegovih stanovnika i poduzetnika. Pametani grad nadilazi korištenje digitalnih tehnologija za bolje korištenje resursa i manje emisije. To znači pametnije gradske prometne mreže, unaprjeđenje vodoopskrbe i postrojenja za odlaganje otpada te učinkovitije načine osvjjetljavanja i grijanja zgrada. To također znači interaktivniju i osjetljiviju gradsku upravu, sigurnije javne prostore i zadovoljavanje potreba stanovništva koje sve više stari.

Pametni gradovi su gradovi koji koriste nove tehnologije kako bi osigurali kvalitetniji život svojim stanovnicima. Gradovi koji pronalaze načine kako što bolje koristiti prirodne resurse i postojeću gradsku infrastrukturu, gradovi koji jačaju kapacitete za istraživanje, razvoj i inovacije, ali jednako tako koriste svu dostupnost javnih digitalnih usluga prema svojim građanima. Koncept pametnog grada spaja informacijsku i komunikacijsku tehnologiju i razne fizičke uređaje povezane s mrežom kako bi se optimizirala učinkovitost gradskih usluga; također sustav pametnog grada omogućuje gradskoj upravi da vidi kako se grad razvija te moguće preinake sustava u budućnosti. Informacijska i komunikacijska tehnologija koristi se za poboljšanje kvalitete života u gradovima te smanjenju troškova.

Pametne aplikacije razvijaju se za upravljanje gradskim poslovima i omogućavaju reakcije u realnom vremenu. Stoga je pametni grad puno spremniji i može bolje odgovoriti na brojne izazove današnjice.

Klimatske promjene, gospodarsko restrukturiranje, starenje stanovništva, pritisci na javne financije, izazvale su zanimanje za pametne gradove i njihov sve brži razvoj.

Digitalna rješenja po mjeri čovjeka:

- otvaraju nove prilike poduzećima
- potiču razvoj tehnologija
- jačaju otvoreno i demokratsko društvo
- podupiru dinamično i održivo gospodarstvo
- utječu na klimatske promjene i jačaju zelenu tranziciju

Europska unija je putem Digitalne strategije odredila tri stupa na kojima će bazirati svoj razvoj:

1. Tehnologija u interesu građana
2. Pravedno digitalno gospodarstvo koje potiče tržišno natjecanje
3. Otvoreno, demokratsko i održivo društvo

Tržište pametnih gradova nastalo je spajanjem dviju prijašnjih platformi „Tržište Europskog inovacijskog partnerstva za pametne gradove i zajednice” i „Informacijski sustav pametnih gradova“. Ovaj projekt ima za cilj okupiti gradove, industrije, mala i srednja poduzeća, investitore, banke, istraživače i mnoge druge aktere pametnih gradova. Njihovi zajednički ciljevi su poboljšati kvalitetu života građana, povećati konkurentnost europskih gradova i industrije kao i postići europske energetske i klimatske ciljeve.

2.1. Što razvoj pametnog Grada Labina donosi stanovnicima i poduzetnicima

Neki bi rekli da je razvoj u smjeru pametnog grada rezerviran samo za velike gradove, što nije točno. I mali gradovi kako u Hrvatskoj, tako i u Europskoj uniji, koriste pametne tehnologije da bi svoj građanima i poduzetnicima učinili život lakšim i jeftinijim.

Učinkovitije upravljanje gradskim uslugama, što se postiže pametnim rješenjima, ubrzava procese, smanjuje troškove, štedi energiju, osigurava optimalnu kvalitetu zraka.

Digitalizacijom gradske uprave, investitori će imati sve potrebne podatke na web stranici grada, ali i građani će digitalnim putem moći komunicirati s gradskom upravom, rješavati administrativne probleme umjesto da vrijeme troše čekajući pred vratima gradskih ureda.

Kvaliteta javnog prijevoza bitno utječe na kvalitetu života. Tako će se uvođenjem električnih mini buseva znatno doprinijeti podizanju kvalitete života u Labinu. Uvođenje beskontaktnog plaćanja u javnom prijevozu smanjuju se troškovi uzrokovani prodajnim mjestima i oslobađa se novac koji se može uložiti u neke druge projekte. Beskontaktno plaćanje karata za javni prijevoz štedi građanima vrijeme, jer ne gube vrijeme na kupovinu karte. Instalirat će se i info displeji koji će davati informacije kada dolazi autobus kao i aplikacije koje će pratiti gdje se autobus nalazi i vrijeme dolaska na stanicu. Omogućavanjem javnog prijevoza, potiče se ljude da se okreću sve više ovoj vrsti prijevoza, smanjuju se gužve pa samim time i zagađenje ispušnim plinovima.

Onima koji se odluče i dalje koristiti osobne automobile, pomoći će senzorski nadzor slobodnih parkirnih mjesta, koji će obavještavati vozače u realnom vremenu i tako im štedjeti vrijeme, koje bi potrošili u potrazi za slobodnim parkingom, posebno u vrijeme turističke sezone, kada je znatno povećan broj turista u gradu i pritisak na parkirne prostore.

Jednako tako, integracijom održive e-mobilnosti napraviti će se biciklističke staze, ali i osigurati električni bicikli i romobili putem sustava iznajmljivanja, koje će građani moći koristiti kao alternativu javnom i osobnom prijevozu na fosilna goriva.

Najviše koristi će i građani i poduzetnici imati od instaliranja fotonaponskih elektrana na obiteljskim kućama i industrijskim pogonima. Korištenjem obnovljivih izvora energije, štedi se novac, ali i čuva okoliš od zagađenja. Ukoliko Grad Labin razvije sve potencijale koje ima u planu, u narednih 10 godina postat će energetska samoodrživi grad.

U javnoj rasvjeti, obične žarulje će biti zamijenjene LED rasvjetom, što dovodi do uštede energije i manjeg zagađenja okoliša. Svako od predviđenih rješenja dovest će do kvalitetnijeg života stanovnika Grada Labina, većih ušteda, smanjenja štetnih plinova i zaštite okoliša.

3. Analiza i ocjena postojećeg stanja

Razvoj pametnih gradova u Hrvatskoj u zadnjih desetak godina je vidljiv kod sve većeg broja gradova, otkako je važnost digitalizacije došla u prvi plan. Sve više gradova implementira pametna rješenja u svakodnevni život i funkcioniranje lokalne uprave. Svaki razvoj pametnog grada važno je uravnotežiti između želja, stvarnih potreba i financijskih mogućnosti Grada.

Sve veći broj primjera pametnih rješenja, zadnjih desetak godina, ukazuju na značajna promišljanja o različitim rješenjima koja bi mogli kreirati ili prilagoditi svojoj veličini i implementirati u svoju svakodnevnicu kako bi život građana postao kvalitetniji i jednostavniji i kako bi im se pružila podrška u izazovima današnjice.

Na temelju pregleda trenutnog stanja postavljaju se ciljevi i određuju strateška područja budućeg razvoja Grada Labina kao pametnog grada te se za svako strateško područje definiraju prioritetne mjere i aktivnosti koje je potrebno provesti.

Prema službenim statističkim podacima, Labin je među najrazvijenijim gradovima u Istri. Ono što je velika komparativna prednost Labina je prisutnost poduzetnika, od čega je veliki dio u IT sektoru. Umrežavanje potreba Grada Labina i IT sektora može dovesti do velikih razvojnih mogućnosti kako za sam grad tako i za same poduzetnike.

U procesu priprema za izradu strateških dokumenata razvoja Grada Labina, između ostalog, se navodi kako „Nažalost, ne postoji sustavan plan razvoja konkurentnosti Labina. Prema metodologiji regionalnog indeksa konkurentnosti EU (eng. Regional Competitiveness Indeks, RCI), konkurentnost ima tri dimenzije: osnovnu dimenziju, dimenziju efikasnosti i dimenziju inovativnosti. Strategija razvoja treba voditi računa o učincima gradskih politika, mjera i politika na sve tri dimenzije konkurentnosti. No, grad na neke dimenzije ne može utjecati. Ne može utjecati na makroekonomsku stabilnost, ali u institucionalnom dijelu grad može razlikovati institucionalne faktore na koje ne može utjecati, od institucija na koje može utjecati (može utjecati na administrativne procese koje kontrolira u dijelu odnosa i transakcija s građanima koje može digitalizirati). Konkurentnost se u EU definira veoma široko - kao atraktivnost zajednice za život i poslovanje. Zato, ako se konkurentnost postavi kao strateški cilj, Grad Labin postaje atraktivan za život i poslovanje u najširem smislu.“)

Izvršena je i analiza dosadašnjeg razvoja pametnih gradova, kako u Republici Hrvatskoj, tako i Europskoj uniji, kako bismo na dobroj praksi drugih gradova, gradili strateški smjer razvoja Grada Labina. Budući da je Europska unija zadnjih nekoliko godina usvojila brojne strateške dokumente vezane uz digitalni razvoj, analizom istih utvrdili smo smjer strategije u skladu s dokumentima EU, ali i strateškim dokumentima Republike Hrvatske. Kroz sve ove analize utvrđena je zrelost grada za usvajanje novih tehnologija i digitalnu transformaciju, kako bi Grad Labin do 2027. godine u punom smislu postao pametni grad.

Grad Labin ima značajan potencijal za ostvarenje svih aspekata pametnog grada. Postojeća gradska infrastruktura, okoliš i udio zelenih površina u ukupnoj

površini grada, opskrba vodom, upravljanje otpadom, već započeti projekti u smjeru pametnog grada, daju vrlo dobru polaznu osnovu za daljnji napredak u smislu razvoja i implementacije pametnih rješenja.

Prilikom izrade Strategije, analizirana su sva područja života u gradu, u pogledu primjene tehnoloških rješenja i digitalnih sustava i njihove trenutne razine implementacije, kao i dosadašnji projekti koji su napravljeni u smjeru razvoja pametnog grada Labina.

3.1. Postignuća Grada Labina u smjeru razvoja pametnog grada

U nastavku su navedeni i konkretni primjeri projekata koji su okončani ili su u tijeku:

3.1.1. Grad Labin – Otvoreni grad

Realizirana je programska aplikacija za transparentnu komunikaciju s građanima – Grad Labin „Otvoreni grad“. Aplikacija je sufinancirana sredstvima FZOEU. U sklopu projekta nabavljena su nova računala, nova programska rješenja, certifikati za elektronički potpis i pristup NIAS-u. Ovim su stvorene pretpostavke za daljnju digitalizaciju gradske uprave.

U prvoj polovici 2023. godine predviđa se izraditi novu web stranicu Grada Labina sa suvremenim i modernim dizajnom kojim bi se posjetiteljima omogućio lakši pronalazak važnih informacija, a time bi se i stranica u potpunosti učinila pristupačnom. Kako bi se stanovništvo informiralo o novim uslugama, bit će provedena intenzivna marketinško-edukativna kampanja.

Napravljene su pretpostavke za rad bez papira, rad s elektroničkim potpisom i pečatom.

Grad Labin osigurao je svojim sugrađanima besplatan pristup internetu na javnim površinama, sve u okviru inicijative WiFi4EU, kojom je Europska komisija željela osigurati besplatan pristup bežičnom internetu za sve građane EU u javnim prostorima. Svi građani, kako lokalni stanovnici, tako i posjetitelji, sada mogu koristiti Internet besplatno putem WiFi pristupnih točaka na danim lokacijama.

Pristupne točke u Labinu:

- Titov trg
- Šetalište San Marco
- Gradska tržnica
- Ulica Zelenice
- Igralište Kature
- Riva Rabac

3.1.2. Subvencije za poduzetnike i samozapošljavanje

Grad Labin prepoznao je potrebe poduzetnika, pa se tako raspisuju natječaji za sufinanciranje integriranih fotonaponskih elektrana za poduzetnike i obrtnike, kao i pozivi za stipendiranje deficitarnih zanimanja u lokalnom gospodarstvu.

Otvoreni su i natječaji za sufinanciranje s ukupno šest mjera (subvencioniranje stvaranja zelenih radnih mjesta i digitalnih zanimanja budućnosti, subvencioniranje pripreme prijave na natječaj financirane iz nacionalnih ili EU fondova, subvencioniranje nabave nove opreme i inventara za početnike, subvencioniranje digitalizacije poslovanja, subvencioniranje organizacije međunarodnih IT konferencija). Ove subvencije usmjerene su na poduzetnike početnike i samozapošljavanje, kao i poticanje digitalizacije poslovanja, osposobljavanja ili prekvalifikaciju zaposlenika za zanimanja budućnosti.

3.1.3. Održiva mobilnost

U tijeku je izrada Plana održive urbane mobilnosti. Izrađeno je i idejno rješenje buduće pješačko-biciklističke staze od Rapca do Duge Luke u duljini od 6.650 metara na kojoj će biti uređeno 29 odmorišta. Projekt je prijavljen na Poziv "Priprema projektno-tehničke dokumentacije za projekte u području digitalne transformacije i zelene tranzicije."

Tijekom 2022. godine odobrena su sredstva od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za nabavu šest električnih vozila za Grad Labin i trgovačka društva 1. Maj Labin i Vodovod Labin.

2021. godine postavljena je elektronska kontrola ulaska u starogradske jezgre putem kamera, pri čemu kamere služe za registriranje nepropisnog parkiranja. Postavljen je i sustav plaćanja parkinga SMS-om i aplikacijom ParkWallet što je jedinstveni sustav na otvorenim parkiralištima. Preko aplikacije se može kupiti dnevna i sezonska karta, a ulaz i izlaz se reguliraju sustavom očitavanja registarskih pločica.

3.1.4. Odgovor na klimatske promjene

Napravljen je idejni projekt revitalizacije Pinete, urbane park šume oko starogradske jezgre Labina. Projekt je prijavljen i odobren u sklopu natječaja Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost – Javni poziv za neposredno sufinanciranje provedbe mjera prilagodbe klimatskim promjenama iz nacionalnih i lokalnih planinskih i strateških dokumenata. Predviđeni rok provedbe je 30 mjeseci.

Grad Labin već dvije godine raspisuje Javne pozive za sufinanciranje ugradnje solarnih panela za obiteljske kuće, prepoznajući potrebu prelaska na zelenu energiju. Odobren je i kredit Hrvatske banke za obnovu i razvoj za energetske učinkovitost javne rasvjete.

3.1.5. Briga za starije sugrađane

Demografska kretanja u Labinu su takva da je postotak stanovništva starijeg od 65 godina veći od istarskog i hrvatskog prosjeka. Zbog toga je u tijeku izgradnja Doma za starije osobe u Labinu, koji će u sklopu Doma imati i Centar za pomoć starijim osobama. Dom se gradi u suradnji s Istarskom županijom, a kapacitet doma je 50 korisnika te dodatno 20 korisnika u dnevnom boravku. Moguće je povećanje kapaciteta doma do 63 stalnih korisnika i 20 korisnika u dnevnom boravku, ukoliko se za to ukaže potreba. Dom će biti opremljen za zbrinjavanje korisnika oboljelih od demencije, ali i za one kojima je potrebna palijativna skrb. Dnevni centar će biti poluotvorenog tipa te će, između ostalog, pružati usluge pripreme i dostave obroka te prijevoza starijih osoba koji nisu redovni korisnici Doma. Predviđena je kuhinja kapaciteta 300 obroka dnevno, što će uvelike pomoći onim građanima koji su odlučili ostati živjeti u svojim domovima pa će putem organizirane dostave svakodnevno moći dobiti topli obrok u svom kućanstvu. Ovim uslugama sprječava se institucionalizacija i održava kvaliteta života sugrađana treće životne dobi.

Na ovaj način Grad Labin pokazuje brigu za svoje starije sugrađane, koji su cijeli svoj život sudjelovali u izgradnji i razvoju Labina, a sada im je potrebna pomoć trećih osoba.

3.1.6. Šansa za mlade

U želji da što više mladih ostane u Labinu, Grad je razvio projekt “Karijerno usmjeravanje nezaposlenih mladih i osnovnoškolaca s područja Labinštine”, putem kojeg mladi nezaposleni bolje upoznaju svoje sposobnosti i izazove putem procesa karijernog savjetovanja i stječu uvid u mogućnosti za samozapošljavanja koje im se nude na tržištu rada. Tijekom projekta psiholog u školi dobiva dodatan trening za karijerno savjetovanje osnovnoškolaca te potreban suvremeni psihologijski instrumentarij. Učenici dobivaju obuhvatnije poznavanje svojih sposobnosti, obrazovnih smjerova, zanimanja i realnog sektora. Ključni partneri i suradnici na projektu, ujedno čimbenici lokalne politike zapošljavanja, kao osnovna i srednja škola, lokalni gospodarstvenici, lokalna samouprava i Hrvatski zavod za zapošljavanje na projektu uspostavljaju čvrste veze i jačaju suradnju u području rješavanja problematike zapošljavanja.

Projekt je u skladu sa Strategijom razvoja ljudskih potencijala Istarske županije (2016.-2020.)

Sajam poslova je aktivnost nastala u suradnji između Savjeta mladih Grada Labina i Gospodarskog vijeća Grada Labina te uz podršku Grada Labina. Svrha sajma poslova je stvaranje dijaloga između poslodavaca i tražitelja poslova, s posebnim naglaskom na mlađu populaciju. Na sajmu poslova sudjeluju najčešće vodeći poslodavci s područja čitave Labinštine, kao i ustanove za obrazovanje odraslih s područja Istarske županije te Udruženje obrtnika Labin i HZZ – Ispostava Labin.

Direktna suradnja između Grada Labina, Osnovne škole Matije Vlačića, Osnovne škole “Ivo Lola Ribar” i poduzetnika, očituje se u organiziranim posjetima učenika završnih razreda osnovne škole poduzetničkoj zoni Vinež.

Gradskoj upravi na čelu s gradonačelnikom ne nedostaje ideja, samo su neke od njih vrlo zahtjevne, koje ponajviše ovise o financijama pa su za sada tek u fazi idejnih rješenja. Kada bi se ti projekti realizirali, Grad Labin dobio bi novu dimenziju i novi zamašnjak u svom razvoju, kako gospodarskom tako i turističkom.

4. SWOT analiza procesa provedbe strategije pametnog Grada Labina

Osnovna svrha SWOT analize je utvrditi i prikazati snage, slabosti, prilike i prijetnje Grada Labina u provedbi strategije pametnog grada.

Snage

- gradsko vodstvo koje prepoznaje nove trendove vezane za digitalnu transformaciju;
- motiviran tim u gradskoj upravi koji može razviti ozbiljne upravljačke kapacitete;
- zajednica koja je transformacijom iz rudarsko-industrijskog središta u moderan grad sa solidnom kvalitetom života pokazala kapacitet za prilagođavanje i promjene;
- turizam visoke vrijednosti koji doprinosi prihodima i gospodarskom razvoju;
- diversificirana gospodarska struktura;
- poduzetničke zone u kojima raste gospodarska aktivnost;
- podrška realnog sektora digitalnoj transformaciji grada i javne uprave;
- povoljan geografski položaj;
- ubrzani razvoj IT sektora i „čiste“ industrije;
- trend povećanja korištenja suvremenih tehnologija u industriji i poslovanju;
- znatan interes građana i poduzetnika za zelena energetska rješenja.

Slabosti

- potrebna dodatna edukacija zaposlenika gradske uprave kod uvođenja novih tehnoloških procesa;
- kod jednog dijela stanovništva prisutan je otpor promjenama i korištenju modernih tehnologija;
- nedovoljno razvijen javni prijevoz i koncept e-mobilnosti;
- nedostatak parkirnih mjesta u vrijeme turističke sezone;
- razvoj digitalizacije nije jedan od proračunskih prioriteta;
- demografski trendovi - ograničenja lokalnog tržišta rada;
- neiskorišteni potencijali stare gradske jezgre;
- ljetna prenapučenost Rapca i slaba povezanost Rapca s Labinom i Labinštinom;
- nepostojanje cjelogodišnje turističke ponude.

Prilike

- razvoj turizma kroz nove turističke proizvode visoke vrijednosti;
- implementacija Strategije razvoja pametnog Grada Labina kao osnove za digitalnu transformaciju i povezivanje s gospodarstvom;
- ulazak u Schengen i EUROZONU;
- korištenje EU i nacionalnih fondova za financiranje projekata i brži razvoj Grada Labina;
- modernizacija komunalne i cestovne infrastrukture;
- ostanak mladih kroz jačanje poslovnih prilika i bolje životne uvjete;
- gospodarska diversifikacija i razvoj IT/STEM sektora;
- privlačenje ljudi u propulzivan grad u kojem se dobro živi;
- razvoj modernog sektora skrbi za starije („Srebrni Labin“);
- bolje upravljanje gradskom imovinom;
- uvođenje STEM-a u odgojne i obrazovne programe.

Prijetnje

- razvoj ovisi o relativno ograničenom punjenu proračuna;
- izražen trend smanjivanja broja stanovništva;
- povećanje broja stanovnika treće životne dobi;
- nedovoljna razina znanja o mogućnostima digitalnih tehnologija;
- nedovoljno širenje novih gospodarskih inicijativa;
- produljeno trajanje i negativne posljedice covid-recesije;
- energetska kriza i negativni učinci inflacije;
- negativni utjecaj klimatskih promjena;
- sve bolji drugi gradovi u HR i EU mogu indirektno potaknuti iseljavanje ili spriječiti doseljavanje iz/u Labin;
- dugotrajna kriza tržišta rada i nemogućnost pronalaženja kvalitetnih te izvrsnih kadrova;
- nagli rast cijena nekretnina koji rezultira nemogućnošću rješavanja stambenog pitanja mladih.

SNAGE

GRADSKO VODSTVO KOJE PREPOZNAJE NOVE TRENDOVE VEZANE ZA DIGITALNU TRANSFORMACIJU
MOTIVIRAN TIM U GRADSKOJ UPRAVI KOJI MOŽE RAZVITI OZBILJNE UPRAVLJAČKE KAPACITETE
ZAJEDNICA KOJA JE TRANSFORMACIJOM IZ RUDARSKO-INDUSTRIJSKOG SREDIŠTA U MODERAN GRAD SA SOLIDNOM KVALITETOM ŽIVOTA POKAZALA KAPACITET ZA PRILAGOĐAVANJE I PROMJENE
TURIZAM VISOKE VRIJEDNOSTI KOJ DOPRINOSI PRIHODIMA I GOSPODARSKOM RAZVOJU
DIVERSIFICIRANA GOSPODARSKA STRUKTURA
PODUZETNIČKE ZONE U KOJIMA RASTE GOSPODARSKA AKTIVNOST
PODRŠKA REALNOG SEKTORA DIGITALNOJ TRANSFORMACIJI GRADA I JAVNE UPRAVE
POVOLJAN GEOGRAFSKI POLOŽAJ
UBRZANI RAZVOJ IT SEKTORA I "ČISTE" INDUSTRIJE
TREND POVEĆANJA KORIŠTENJA SUVREMENIH TEHNOLOGIJA U INDUSTRIJI I POSLOVANJU
ZNATAN INTERESA GRAĐANA I PODUZETNIKA ZA ZELENA ENERGETSKA RJEŠENJA

SLABOSTI

POTREBNA DODATNA EDUKACIJA ZAPSOELNIKA GRADSKJE UPRAVE KOD UVOĐENJA NOVIH TEHNOLOŠKIH PROCESA
KOD JEDNOG DIJELA STANOVNIŠTVA PRISUTAN JE OTPOR PROMJENAMA I KORIŠTENJU MODERNIH TEHNOLOGIJA
NEDOVOLJNO RAZVIJEN JAVNI PRIJEVOZ I KONCEPT E-MOBINOSTI
NEDOSTATAK PARKIRNIH MJESTA U VRIJEME TURISTIČKE SEZONE
RAZVOJ DIGITALIZACIJE NIJE JEDAN OD PRORAČUNSKIH PRIORITETA
DEMOGRAFSKI TRENDovi - OGRANIČENJA LOKALNOG TRŽIŠTA RADA
NEISKORIŠTENI POTENCIJALI STARE GRADSKJE JEZGRE
LJETNA PRENAPUČENOST RAPCA I SLABA POVEZANOST RAPCA S LABINOM I LABINŠTINOM
NEPOSTOJANJE CJELOGODIŠNJE TURISTIČKE PONUDE

SWOT ANALIZA

PRILIKE

RAZVOJ TURIZMA KROZ NOV TURISTIČKE PROIZVODE VISOKE VRIJEDNOSTI
IMPLEMENTACIJA STRATEGIJE PAMETNI GRAD LABIN KAO OSNOVE ZA DIGITALNU TRANSFORMACIJU I POVEZIVANJE S GOSPODARSTVOM
ULAZAK U SCHENGEN I EUROZONU
KORIŠTENJE EU I NACIONALNIH FONDOVA ZA FINANCIRANJE PROJEKATA I BRŽI RAZVOJ GRADA LABINA
MODERNIZACIJA KOMUNALNE I CESTOVNE INFRASTRUKTURE
OSTANAK MLADIH KROZ JAČANJE POSLOVNIH PRILIKA I BOLJE ŽIVOTNE UVJETE
GOSPODARSKA DIVERSIFIKACIJA I RAZVOJ IT/STEM SEKTORA
PRIVLAČENJE LJUDI U PROPULZIVAN GRAD U KOJEM SE DOBRO ŽIVI
RAZVOJ MODERNOG SEKTORA SKRBI ZA STARIJE ("SREBRNI LABIN")
BOLJE UPRAVLJANJE GTRADSKOM IMOVINOM
UVOĐENJE STEM-A U ODGOJNE I OBRAZOVNE PROGRAME

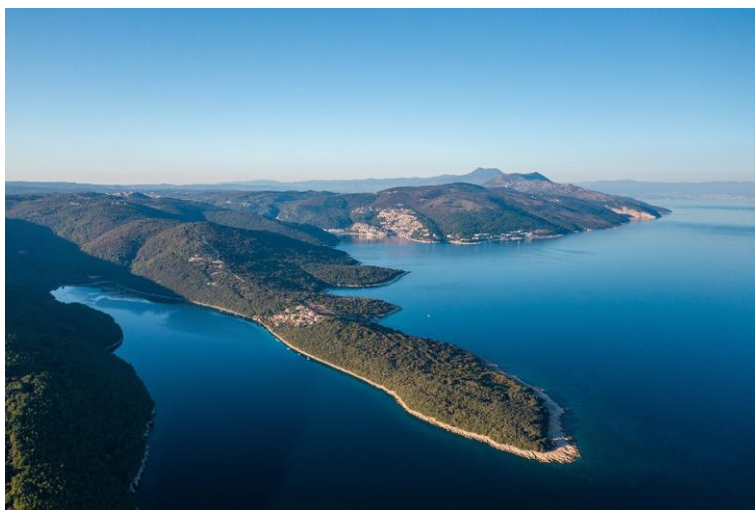
PRIJETNJE

RAZVOJ OVISI O RELATIVNO OGRANIČENOM PUNJENU PRORAČUNA
IZRAŽEN TREND SMANJIVANJA BROJA STANOVNIŠTVA
POVEĆANJE BROJA STANOVNIKA TREĆE ŽIVOTNE DOBI
NEDOVOLJNA RAZINA ZNANJA O MOGUĆNOSTIMA DIGITALNIH TEHNOLOGIJA
NEDOVOLJNO ŠITENJE NOVIH GOSPODARSKIH INICIJATIVA
PRODULJENO TRAJANJE I NEGATIVNE POSLJEDICE COVID-RECESIJE
ENERGETSKA KRIZA I NEGATIVNI UČINCI INFLACIJE
NEGATIVNI UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA
SVE BOLJI DRUGI GRADOVI U HR I EU MOGU INDIREKTNO POTAKNUTI ISELJAVANJE ILI SPRIJEČITI DOSELJAVANJE IZ/U LABIN
DUGOTRAJNA KRIZA TRŽIŠTA RADA I NEMOGUĆNOST PRONALAŽENJA KVALITETNIH TE IZVRŠNIH KADROVA
NAGLI RAST CIJENA NEKRETNINA KOJI REZULTIRA NEMOGUĆNOŠĆU RJEŠAVANJA STAMBENOJ PITANJA MLADIH

5. Vizija pametnog Grada Labina od 2022. do 2027. godine

Ubrzani društveni i tehnološki razvoj uspostavlja sve složenije sustave, procese i odnose te se time povećavaju zahtjevi i odgovornost upravljačkih razina u društvu, gospodarstvu i javnoj upravi da se uspostave horizontalni omogućitelji takvoga razvoja i time potpomognu ubranu digitalnu transformaciju temeljenu na iskorištavanju digitalnih tehnologija i 4. industrijske revolucije (4IR). Vizijom izričemo strateške namjere gradske uprave, a kroz strateške ciljeve i prioritete usmjeravat će se svi sudionici da svojim proaktivnim djelovanjem u zajedničkom ekosustavu razvijaju djelotvornu suradnju te da svi zajedno sudjeluju u razvoju Grada, za vlastiti i zajednički napredak i blagostanje. Vizija Labina kao pametnog grada prvenstveno se odnosi na kreiranje multifunkcionalnih sadržaja za grad budućnosti. Građani Grada Labina, ali i svima koji kroz njega prolaze kao poslovni ljudi, turisti ili slučajni prolaznici, trebali bi usvajanjem i razumijevanjem predmetne vizije osjetiti skore promjene u Gradu u smislu njegove prepoznatljivosti i individualnosti, održivosti u ekonomskom, sociološkom, ekološkom i demografskom segmentu, te uvidjeti da Grad živi svoju transformaciju ka pametnijim rješenjima za kvalitetniji i sadržajniji život Grada u punom smislu.

Omogućavanjem cjeloživotnog obrazovanja i razvoja digitalnih vještina za sve građane, ubrzanim umrežavanjem, na društvenim mrežama i internetu (IoT), suradnjom u virtualnim zajednicama usmjerenim na inovacije u gospodarstvu i društvu, kontinuiranim poboljšanjima digitalizacije gradskih usluga i poboljšavanjem korisničkog iskustva naših građana, intenzivnim iskorištavanjem otvorenih podataka, vjerujemo u dosezanje tih vrijednosti i postignuća. Strategijom dajemo doprinos ubrzanju provedbe Razvojne strategije grada kao i Razvojne strategije županije te istovremeno stvaramo ambijent za bolju provedbu Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske, iskorištavanje fondova Europske unije i za primjenu dosega Strategije kibernetičke sigurnosti Republike Hrvatske.

6. Misija

Upotrebom digitalnih tehnologija učiniti rad gradskih službi bržim i učinkovitiji, transparentnim i otvorenijim, koristeći kao osnovu znanje, inovacije, aktivno uključivanje građana u procese odlučivanja te brigu o prirodnim resursima, zaštiti okoliša, stvarajući na taj način pozitivnu poduzetničku klimu i povećavajući zadovoljstvo i standard stanovnika grada Labina.

7. Prioritetne aktivnosti, izvori financiranja, rokovi provedbe s vremenskim planom provedbe, izvori financiranja i indikatori provedbe

1.Strateški cilj: Postizanje potpune umreženosti i interoperabilnosti gradskih usluga i procesa

Prioriteti	1.1. Kontinuirano pojačavati uporabu novih tehnologija Internet of Things, Data Lake, širokopojasnog interneta 1.2. Uspostaviti potpunu digitalnu umreženost i interoperabilnost gradske uprave 1.3. Integrirati kataloge gradskih usluga za bolju uslužnost u životnim situacijama građana i poduzetnika te uspostaviti repozitorije poslovnih procesa za gradske ustanove i poduzeća
Opis projekta	Važno je uspostaviti jedinstveni katalog gradskih usluga gdje će se građani i poduzetnici moći informirati o dostupnim uslugama i servisima grada kao i detaljima za njihovo korištenje. Na taj način će se postići otvorenost digitaliziranih javnih servisa za građane i poduzetnike kojima pristupaju kroz "One stop shop portal" za servise grada. U planu je izrada nove web stranice grada, koja će biti jednostavnija, što omogućava brži i lakši pronalazak potrebnih informacija od strane građana i poduzetnika.
Ciljana skupina	Stanovnici Grada Labina, poduzetnici, djelatnici gradske uprave
Cilj projekta	Veća dostupnost podataka potrebnih u svakodnevnom životu
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaji FZOEU, Fond za pravednu tranziciju
Razdoblje provedbe	2023. - 2027.
Indikatori provedbe	Broj implementiranih projekata pametnog grada Razvijeni standardi, procedure i sustav razmjene otvorenih podataka Broj zahtjeva za informacijama od strane građana i poduzetnika
Procjena vrijednosti	150.000,00 EUR

2. Strateški cilj: Razvoj poslovnog ekosustava grada i suradnje s građanima i poduzetnicima za inovacije temeljene na otvorenim podacima

Prioriteti	2.1. Ubrzati razvoj ekosustava Grada, virtualnih zajednica, transformacije suradnje s građanima i poduzetnicima te korištenje metoda korisničkog iskustva i digitalnog savjetovanja 2.2. Uspostaviti platformu za upravljanje idejama i inovacijama gradskih usluga, privlačenje talenata te poticanje suradnje akademske zajednice i gospodarstva 2.3. Uspostaviti program razvoja otvorenih podataka grada/županije/države/EU te uključenost programerskih poduzeća 2.4. Prenamijeniti prazne i nefunkcionalne prostore industrijskog kompleksa „Pjaca“ u poduzetničko-edukativni HUB kreativne i IKT industrije 2.5. Prenamijeniti podzemnu dvoranu bivšeg rudnika u inovativni eko-centar izvrsnosti s ciljem pokretanja proizvodnih procesa u vinarstvu, maslinarstvu i ekološkoj proizvodnji hrane u kontroliranim uvjetima, te uz to vezanih edukacija
Opis projekta	Razvojem ekosustava Grada i uspostavom virtualnih zajednica omogućava se otvorena dvostrana suradnja s građanima i poduzetnicima kako bi se potaknulo stvaranje ideje i inicijativa za nova inovativna rješenja, koja će omogućiti konkurentnost na domaćem i inozemnom tržištu. Također, na identičan način potrebno je omogućiti formiranje virtualnih zajednica prema strateškim područjima, što rezultira prikupljanjem mišljenja građana i dobivanjem povratnih informacija o postojećim iskustvima korištenja gradskih usluga, potrebnim poboljšanjima i novim potrebama građana. Kako bi navedeni sustav zaživio, potrebno je ne samo implementirati tehnologiju, već i postaviti pravila i odgovornosti kako bi svi uključeni dionici prihvatili organizacijsku kulturu i plan djelovanja u ekosustavu Grada Labina. Privatni sektor, pa i gradska uprava Grada Labina, moraju biti fokusirani na cjelokupno korisničko iskustvo umjesto ponude osnovnog proizvoda/servisa kupcima, odnosno građanima. Omogućiti visok stupanj uključenosti poduzetnika i kako bi se uspostavila komunikacija i suradnja inovacijskog lanca te smanjio jaz između znanstveno-istraživačke zajednice i poduzetnika, kroz implementaciju platforma za upravljanje idejama i inovacijama. Otvorenost podataka omogućit će građanima dostupnost relevantnih informacija za rješavanje poslovnih i životnih situacija (npr. dostupnost parkirnih mjesta, informacije o kakvoći zraka, problemi u cestovnom prometu). Sve informacije moraju biti dostupne putem portala, mobilnih aplikacija i drugih medija.

Opis projekta	Također, najviši stupanj otvorenosti podataka namijenjen je programerskoj zajednici koju treba uspostaviti tako da koriste snagu tehnologije i podataka za inovacije kako bi, zajedno sa zainteresiranim građanima i tvrtkama, dizajnirali i razvijali otvorena rješenja za “Pametani Grad Labin”. Osnivanjem poduzetničko-edukativnog HUB-a kreativne i IKT industrije cilj je otvoriti prostor za razvoj inovacija i komercijalizaciju znanja i inovacija. Stavljanjem u funkciju podzemne dvorane bivšeg rudnika u inovativni eko-centar izvrsnosti s ciljem pokretanja proizvodnih procesa u vinarstvu, maslinarstvu i ekološkoj proizvodnji hrane u kontroliranim uvjetima, te uz to vezanih edukacija.
Ciljana skupina	Stanovnici Grada Labina, poduzetnici, proizvođači poljoprivrednih proizvoda
Cilj projekta	Dostupnost što većeg broja informacija važnih za život građana, znanje i inovacije koje ostaju u funkciji razvoja Grada Labina, razvoj novih oblika uzgoja zdrave hrane
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaj FZOEU, Fond za pravednu tranziciju, Kohezijski fond, Europski fond za regionalni razvoj
Razdoblje provedbe	2023. - 2030.
Indikatori provedbe	Razvijen eko sustav grada Uspostavljena platforma za upravljanje idejama i inovacijama Formiran poduzetničko edukativni HUB Formiran eko centar
Procjena vrijednosti	8.000.000,00 EUR

3. Strateški cilj: Razvoj digitalnih vještina te postizanje poslovne izvrsnosti gradske uprave, gradskih poduzeća i gradskih ustanova

Prioriteti	3.1. Ubrzati razvoj digitalnih vještina gradske uprave, gradskih ustanova i gradskih poduzeća 3.2. Kontinuirano unaprjeđivati sustave unutarnjih kontrola u gradskim odjelima, poduzećima i ustanovama 3.3. Uspostaviti sustav poslovne izvrsnosti i povećanja stupnja zrelosti poslovanja
Opis projekta	Ubrzanjem razvoja digitalnih vještina gradske uprave, gradskih ustanova i gradskih poduzeća osigurava se veća učinkovitost i kvaliteta usluga kao i povećano zadovoljstvo građana i poduzetnika. Digitalne vještine uvrstit će se u obavezne uvjete za sve zaposlenike. Uspostavit će se programi razvoja digitalnih vještina kroz: • planove učenja za pojedine razine odgovornosti • detaljnu razradu strateških kompetencija za pojedina radna mjesta s posebnim naglaskom na digitalno podržane kompetencije u skladu s EU Hrvatskim kompetencijskim okvirom. • izradu i dostupnost e-Learning sadržaja iz područja digitalnih vještina - e-Learning platforma • poticanje, mjerenje i nagrađivanje te isticanje uspjeha zaposlenika na području razvijanja vlastitih digitalnih vještina i praćenja realizacije - nadzorna ploča s ključnim podacima (GPM - Government Performance Management - Dashboard) • edukacija zaposlenika gradske uprave za „rad bez papira“ i primjenu elektroničkog potpisa i pečata od 1.1. 2023. godine Sukladno zakonu uspostaviti će se program unaprjeđenja sustava unutarnjih kontrola u gradskim odjelima, poduzećima i ustanovama kako bi osiguralo transparentno, ekonomično i djelotvorno korištenje sredstava proračuna, prepoznavanje i kontrolu rizika, jasno podjelu odgovornosti, a sve kako bi građanima osigurali kvalitetnu uslugu, profesionalizam i etičnost u servisiranju njihovih potreba. Formirat će se riznica (repozitorij) ključnih poslovnih procesa. Definirat će se standardi poslovne izvrsnosti u skladu s CAF – Common Assessment Framework (Europski radni okvir za upravljanje kvalitetom u javnom sektoru). U sve planske dokumente uvrstit će se elementi CAF radnog okvira.
Ciljana skupina	Stanovnici Grada Labina, poduzetnici, zaposlenici gradske uprave i gradskih ustanova
Cilj projekta	Brža i učinkovitija gradska uprava, veća dostupnost podataka za građane i poduzetnike, bolja kontrola procesa u gradskim poduzećima i ustanovama
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaji FZOEU, Fond za pravednu tranziciju
Razdoblje provedbe	2023. - 2024.

Indikatori provedbe	Broj edukacija za zaposlenike gradske uprave usmjerene na pripremu za razvoj digitalnih vještina Unaprjeđen sustav unutarnje kontrole u gradskim odjelima, poduzećima i ustanovama Uspostavljen sustav poslovne izvrsnosti
Procjena vrijednosti	100.000,00 EUR

4. Strateški cilj: Projekt „200 solarnih krovova“ koji obuhvaća građane, javni sektor, civilni sektor, privatni sektor, edukacijske ustanove i lokalnu upravu

Prioriteti	4.1. Mapirati zgrade koje su u gradskom ili državnom vlasništvu 4.2. Educirati stanovništvo 4.3. Postaviti 200 solarnih krovova u gradu Labinu (ukupno cca 1 MW) 4.4. Implementirati Pametni energetski sustav
Opis projekta	Mapiranjem javnih zgrada dobit će se uvid u stvarno vlasništvo zgrada (gradsko ili državno vlasništvo). Projekt podrazumijeva i izradu analize krovova za solarnu energiju što obuhvaća krovne površine i okvirne investicije. Cilj je i dalje poticati stanovništvo kroz edukaciju na koji način se prijavljivati na postojeće natječe za sufinanciranje izgradnje FN panela na obiteljskim kućama, kao i energetske obnove obiteljskih kuća i višestambenih zgrada. Tome dodatno doprinose i projekti grada kojima se sufinancira prelazak na obnovljivu energiju. Potrebno je nastaviti s dosadašnjim sufinanciranjem stanovništva i poduzetnika za ugradnju solarnih elektrana. Što se Grada Labina tiče, potrebno je iskoristiti sve krovove koji nisu stavljani u najam, za proizvodnju struje za potrebe gradskih ustanova. Ugradnjom digitalnog sustava za nadzor potrošnje energenata u sve nekretnine koje su u gradskom vlasništvu ili vlasništvu gradskih ustanova i tvrtki, postiže se bolji nadzor i veća ušteda energenata, a samim time i pozitivan utjecaj na zaštitu okoliša.
Ciljana skupina	Stanovnici Grada Labina, gradska poduzeća i ustanove
Cilj projekta	Prelazak na obnovljive izvore energije
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaji FZOEU, Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond
Razdoblje provedbe	2023. - 2025.
Indikatori provedbe	Kvadratura krovova koji su pokriveni fotonaponskim panelima u privatnim kućama/zgrada, javnim objektima, odnosno količina energije dobivena pomoću obnovljivih izvora energije
Procjena vrijednosti	3.000.000,00 EUR

5. Strateški cilj: La_Bi(n)cikleta

Prioriteti	5.1. Educirati najmlađe o biciklizmu i sigurnom načinu prometovanja biciklima izdavanjem knjiga i literature o biciklizmu i mobilnosti i nabavkom bicikla za vrtiće 5.2. Izgraditi mrežu bikesharing sustava za područje grada Labina od konvencionalnih i električnih bicikala 5.3. izgraditi Pumptrack poligon - asfaltni poligon primjeren za sve veličine bicikala, rola, koturaljki, romobila i namijenjen za rekreaciju svih generacija 5.4. Postavljanje samoposlužne garaže za bicikle i električne romobile - nabava konvencionalnih i električnih bicikala, kao i električnih romobila za uvođenje bikesharing sustava
Opis projekta	Projekt je neophodan, jer njegovom realizacijom značajno utječemo na kvalitetu života i prirodno okruženje. Razvijamo energetski učinkovit, i uz pješaćenje, najodrživiji prometni sustav. Realizacijom projekta ulažemo u pametnu i održivu lokalnu mobilnost, uključujući dekarbonizaciju lokalnog prometnog sektora i njegove infrastrukture. Cilj projekta je: • edukacija o mobilnosti i biciklizmu za najmlađe (knjige, literatura, bicikli za vrtiće) i izgradnja biciklističke infrastrukture koju će koristiti veliki broj stanovnika Labina, • nabava konvencionalnih i električnih bicikla za bikesharing sustav u Labinu i Rapcu, • izgradnja pumptrack poligona koji je namijenjen ne samo biciklistima, već i rolerima, skateboardima, romobilima i jednako pristupačan za sve uzraste, od najmanjih do najstarijih.
Ciljana skupina	Stanovnici Grada Labina i turisti
Cilj projekta	Edukacija o mobilnosti i biciklizmu, zamjena korištenja osobnih automobila biciklom i hodanjem
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaji FZOEU, Kohezijski fond
Razdoblje provedbe	2023. - 2024.
Indikatori provedbe	Broj edukacija o sigurnosti u prometu Dužina izgrađenih biciklističkih i pješćakih staza Stavljanje u funkciju pumptrack poligona Broj izgrađenih garaža i broj bicikala i romobila dostupnih građanima Broj biciklista koji umjesto javnog prijevoza koriste bicikle
Procjena vrijednosti	3.000.000,00 EUR

6. Strateški cilj: Lab_In Letrika

Prioriteti	6.1. Nabaviti 3 električna autobusa 6.2. Izgraditi punionice i garaže za elektrobuseve 6.3. Nabaviti 10 električnih vozila za Grad Labin i gradska poduzeća u smislu promocije elektro mobilnosti 6.4. Izgraditi mreže punionica na parkiralištima u Labinu (8 punionica) 6.5. Provesti energetska učinkovitost javne rasvjete 6.6. Osmisliti digitalnu mobilnu aplikaciju za javni prijevoz
Opis projekta	Projekt je neophodan kako bi se smanjilo gradsko zagušenje prometom, smanjile emisije onečišćujućih tvari, poboljšao aktivni prijevoz i ponudilo stanovništvu alternativu dosadašnjem većinskom prijevozu osobnim automobilom na fosilna goriva. Projektom želimo dostići ciljne vrijednosti u pogledu emisija, podržati i promovirati upotrebu održivih alternativnih goriva u prometu te promijeniti trenutačne navike građana. Glavni cilj projekta je ponuditi građanima dosad nepostojeće linije gradskog i prigradskog javnog prijevoza i stvoriti dostupniji, čistiji i cjenovno učinkovitiji oblik prijevoza. U skladu s ovim ciljem Grad Labin se, kao jedan od partnera, prijavio na projekt eTransNet - Mreža zelenih oblika prijevoza za održivu prekograničnu mobilnost na Program suradnje Interreg V-A Slovenija-Hrvatska 2015-2020. godine. U sklopu tog projekta u planu je nabavka električnog minibusa i izrada Plana održive mobilnosti na području Grada Labina. U planu je sveukupno nabavka 3 električna mini busa, kao i digitalizacija javnog gradskog prijevoza. Sustav za informiranje korisnika usluga javnog gradskog prijevoza putnika ključni je komunikacijski kanal između pružatelja usluge i krajnjih korisnika. Sustavi informiranja putnika i vozača obuhvaćaju usluge informiranja putnika kroz usluge predputnog i putnog informiranja korištenjem mobilne aplikacije. Tijekom 2022. godine odobrena su sredstva od strane FZOEU za nabavku 6 električnih vozila za Grad Labin te trgovačka društva 1. Maj Labin te Vodovod Labin. Najveća prednost implementacije ovog sustava je briga i bolji odnos prema korisnicima, a ujedno se smanjuje i percepcija vremena čekanja, odnosno smanjuje se negativan utjecaj eventualnog kašnjenja vozila javnog gradskog prijevoza. Poseban naglasak treba staviti na suvremene prodajne kanale koji obuhvaćaju prodaju voznih karta i plaćanje usluga putem mobilnih aplikacija ili weba. Kako bi smanjili pritisak u vrijeme turističke sezone, Grad Labin je krenuo u nabavku električnog Icocar shuttle vozila s 8 sjedećih mjesta, a koji će prometovati na relaciji Titov trg-gradsko groblje. Za shuttle je odobreno 20.000 kn od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

Opis projekta	Nabavkom električnih vozila nužno je postaviti mrežu punionica na parkiralištima u Labinu (8 punionica). Također je potrebno razraditi koncept primjene malih gradskih električnih vozila (car sharing service) kao potencijalne nadopune gradskom prijevozu. Na javnu rasvjetu otpada oko 3% ukupne potrošnje energije u Hrvatskoj. Smanjenjem intenziteta javne rasvjete može se uštedjeti i do 50% energije, a sustavom daljinskog upravljanja i nadzora, značajno se mogu smanjiti troškovi održavanja. S druge strane, zamjena svjetiljki, ugradnja modernih rasvjetnih tijela može osigurati dodatne uštede, kao i utjecati dodatno na očuvanje okoliša. Osnovne preporuke za učinkovitu javnu rasvjetu dinamičke uštede su korištenje energetske učinkovitih izvora svjetla, korištenje energetske učinkovitih svjetiljki, projektiranje javne rasvjete u skladu s normama propisanih od strane EU, učinkovito upravljanje javnom rasvjetom, praćenje troškova i potrošnje javne rasvjete te redovito održavanje.
Ciljana skupina	Stanovnici Grada Labina, turisti
Cilj projekta	Smanjenje emisija štetnih plinova, energetske uštede
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaji FZOEU, HBOR, Kohezijski fond, Fond za pravednu tranziciju, Europski fond za regionalni razvoj
Razdoblje provedbe	2023. - 2025.
Indikatori provedbe	Broj kupljenih automobila na električni pogon Uštede energije nakon instaliranja nove rasvjete Implementacija mobilne aplikacije za javni prijevoz
Procjena vrijednosti	2.000.000,00 EUR

7. Strateški cilj: Lab_Park Info

Prioriteti	7.1. Označiti parkirna mjesta senzorima i uvesti uputni sustav na samim prometnicama - 700 senzora u Labinu i Rapcu 7.2. Pokreuti aplikaciju Lab_Park Info sa svim potrebnim podacima o dostupnosti slobodnih parkirnih mjesta i navođenja na iste - 5 uputnih semafora u Labinu i Rapcu
Opis projekta	Projekt je neophodan jer realizacijom Lab_Park Info značajno utječemo na kvalitetu života i prirodno okruženje te tako moderniziramo i digitaliziramo gradski prometni sustav i utječemo na dekarbonizaciju lokalnog prometnog sektora. Ishod je novi digitalni sustav upravljanja parkiralištima gdje obavještavamo korisnike o slobodnim parkirališnim mjestima i značajno smanjujemo kružne vožnje u potrazi za slobodnim parkiralištem i time smanjujemo emisiju CO₂. Kako bi se postigla klimatska neutralnost do 2050. godine, potrebno je smanjenje emisija iz prometa od čak 90%.
Ciljana skupina	Vozači Grada Labina i turisti
Cilj projekta	Smanjenje CO ₂ i drugih stakleničkih plinova, poboljšanje kvalitete zraka
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaji FZOEU
Razdoblje provedbe	2023. - 2024.
Indikatori provedbe	Broj instaliranih senzora za označavanje parkirnih mjesta Broj instaliranih uputnih semafora
Procjena vrijednosti	50.000,00 EUR

8. Strateški cilj: Pineta

Prioriteti	8.1. Ukloniti stara stabla (oko 160 stabala) 8.2. Posaditi nova stabla (oko 1.200 stabala) 8.3. Osigurati pametni nadzor kritičnih točaka - divlja odlagališta i drugi vanjski prostori važni za funkcioniranje grada
Opis projekta	Ovim projektom ulaže se u obnovu zelene infrastrukture koja je godinama pod direktnim utjecajem ispušnih plinova iz prometa i okolnih industrijskih postrojenja. Realizacijom projekta Pineta revitalizirat će se najveći pošumljeni prostor u samom Labinu kojim će se zaštititi okoliš od erozija, poplava i bujica, utječemo na klimu, zaštitujemo i unapređujemo čovjekov okoliš, stvaramo kisik i pročišćujemo atmosferu. Gotovo 15% stabala je potrebno prepiliti, a za samo 25% stabala je utvrđeno da su u dobrom stanju. Pineta je okružena prometom (cesta za starogradsku jezgru i cesta u Starogradskoj jezgri) te se ostalim projektima (zaobilaznica, eskalator, žičara) planira spriječiti promet uz i u Pineti. Projekt pošumljavanja će se realizirati na način prezentiran u Elaboratu "Idejni projekt revitalizacije Pinete - Urbana park šuma oko Starogradske jezgre Labina". Po tom elaboratu potrebno je posjeći i ukloniti suha i opasna stabla (oko 160 stabala), oko 1.200 stabala posaditi i ostatak kontinuirano odnegovati (oko 1.100 stabala). Revitalizacijom parka Pineta osigurat će se građanima Labina i prostor za bavljenje rekreacijom, osigurati potencijalni prostor za kulturna zbivanja i postave što dovodi do ugodnijeg životnog okruženja za sve stanovnike i goste grada Labina. Realizacijom projekta otvara se prostor i za nova zapošljavanja. Osigurat će se video nadzor kritičnih točaka, mjesta gdje neodgovorni pojedinci odlažu glomazni otpad, koji bi trebao završiti u reciklažnom dvorištu, a ne u prirodi.
Ciljana skupina	Stanovnici Grada Labina, turisti
Cilj projekta	Obnova zelene infrastrukture i revitalizacija urbanog parka Pineta
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaji FZOEU, Kohezijski fond, Fond za pravednu tranziciju, Europski fond za regionalni razvoj
Razdoblje provedbe	2023. - 2024.
Indikatori provedbe	Broj posađenih novih stabala i broj uklonjenih starih stabala Smanjen broj divljih odlagališta
Procjena vrijednosti	850.000,00 EUR

9. La_bin CARE

Prioriteti	9.1. Poticati stanovništvo na preventivne akcije 9.2. Izgraditi sustav za praćenje, nadzor i prevenciju zdravstvenih rizika stanovnika Grada Labina 9.3. Kreirati i implementirati sustav za naručivanje dostave obroka i namirnica te pomoći u kući za starije, bolesno i nemoćno stanovništvo, kroz mobile/web aplikaciju
Opis projekta	Onečišćenje zraka poznato je i kao „nevidljivi ubojica“ i predstavlja jednu od najvećih opasnosti za javno zdravlje u svijetu. Uz pomoć pametnih senzorskih platformi koje prate više parametara kvalitete zraka i okolišnih parametara poput buke ili razine elektromagnetskog polja u gradskom okruženju, te istovremeno pruža relevantne podatke u stvarnom vremenu, omogućuje stanovnicima da budu sigurni u to kakav zrak udišu. Jednako tako, omogućuje gradskim vlastima da u realnom vremenu mogu pravovremeno reagirati u slučaju povećanog zagađenja zraka, a samim time i ugrožavanja ljudskih života. Senzorske platforme danas su napravljene i za vanjsku, ali i unutarnju kvalitetu zraka, što je posebno važno u vrtićima i školama. Način na koji dolazimo do svojih obroka, drastično se promijenio unazad samo nekoliko godina. Dostava hrane nekada je bila rezervirana samo za tzv. brzu hranu, a danas se može naručiti gotovo sve. Grad Labin je u fazi izgradnje novog Doma za starije osobe, u čijem sklopu će biti i Centar za pružanje usluga. Ovom aplikacijom omogućila bi se veća skrb za onaj dio starijeg stanovništva, koji ostaje živjeti u svojim domovima, i kojima je organizirana dostava hrane izuzetno važna. Na taj način se otvara jedna nova usluga za stanovnike Grada Labina starije životne dobi, koji ne žele živjeti u organiziranom smještaju.
Ciljana skupina	Stanovnici Grada Labina
Cilj projekta	Poticanje stanovništva na preventivne akcije za zaštitu zdravlja i briga za građane treće životne dobi
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaji FZOEU, Kohezijski fond
Razdoblje provedbe	2023. - 2027.
Indikatori provedbe	Broj preventivnih akcija na godišnjoj razini Instaliranje indoor i outdoor sustava za praćenje kvalitete zraka Broj gradskih ustanova u koje je ugrađen sustav kontrole zraka Implementacija aplikacije za dostavu obroka stanovnicima treće životne dobi Broj korisnika aplikacije
Procjena vrijednosti	200.000,00 EUR

10. La_bin ECO

Prioriteti	10.1. Digitalna tržnica grada Labina - implementirati digitalnu platformu koja će omogućiti proizvođačima i prerađivačima poljoprivrednih proizvoda lakši plasman i povezivanje
Opis projekta	Razvoj okolišno i ekonomski održive poljoprivredne proizvodnje ruralnih područja Grada Labina ostvaruje se putem jačanja sinergije urbanog stanovništva Grada Labina i lokalne zajednice u ruralnim područjima s ciljem osnaživanja nabave i distribucije lokalnih poljoprivrednih proizvoda te poticanja na umrežavanje i povezivanje lokalnih poljoprivrednih proizvođača s urbanim područjem Grada Labina. Razvoj digitalne platforme "Digitalna tržnica Grada Labina" omogućit će proizvođačima i prerađivačima u ruralnim područjima zajedničko nastupanje i daljnje širenje i jačanje na lokalnom tržištu te pojačanog ostvarivanja plasmana vlastitih proizvoda na regionalnom tržištu. Na području Istre u vrijeme korona krize, zaživio je Istria.buzz, digitalna platforma za besplatno oglašavanje istarskih OPG-ovaca i malih proizvođača hrane.
Ciljana skupina	Proizvođači poljoprivrednih proizvoda, stanovnici Grada Labina i Labinštine
Cilj projekta	Jačanje poljoprivrednog sektora
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, natječaji FZOEU, Fond za pravednu tranziciju, Mjere LAG-a Istočna Istra
Razdoblje provedbe	2023. - 2027.
Indikatori provedbe	Implementirana digitalna aplikacija Broj korisnika koji koriste aplikaciju
Procjena vrijednosti	30.000,00 EUR

11. La_bin EDU

Prioriteti	11.1. Kontinuirano provoditi karijerno usmjeravanje i profesionalnu orijentaciju djece završnih razreda osnovne škole i srednjoškolaca s ciljem usmjeravanja u suvremena zanimanja i motivacije za odabir lokalno deficitarnih smjerova 11.2. Profilirati Pučko otvoreno učilište Labin kao generator radne snage spremne za izazove tržišta rada 21. stoljeća 11.3. Stipendirati učenike i studente u suradnji s lokalnim gospodarstvenicima i javnim sektorom u cilju rješavanja deficita na tržištu rada i sprečavanja negativnih ekonomskih migracija
Opis projekta	Preduvjet za uspješno ostvarenje ciljeva i koncepta pametnog grada je maksimalna uključenost građana – informiranih, obrazovanih i sposobnih iskoristiti sve mogućnosti i prednosti koje pružaju pametne tehnologije i rješenja. Obrazovanje, formalno (osnovne i srednje škole) s posebnim naglaskom na razvoj kvalitetnih informatičkih programa u školama, naglaskom na robotiku, ali i priprema za STEM područja (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika), te cjeloživotno obrazovanje, kao i obrazovanje odraslih stvaraju uvjete za aktivno uključivanje građana i omogućuje razvoj inovacije i kreativnosti nužnih kako bi se Grad razvijao u smjeru pametnog grada. Povezivanje djece završnih razreda osnovne i srednje škole s poduzetnicima, njihovo profesionalno usmjeravanje u deficitarna zanimanja, omogućit će ostanak većeg broja djece u Gradu Labinu, a samim time i jačanje razvojnih kapaciteta Grada.
Ciljana skupina	Učenici, studenti, nezaposleni, poduzetnici
Cilj projekta	Ostanak mladih ljudi u Labinu i jačanje lokalnog gospodarstva
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, Europski socijalni fond, projekti u suradnji sa poduzetnicima
Razdoblje provedbe	2023. - 2027.
Indikatori provedbe	Broj djece koja su prošla kroz profesionalnu orijentaciju na godišnjoj razini Broj odraslih koji su prošli kroz edukacije za prekvalifikaciju Broj stipendija isplaćenih na godišnjoj razini za učenike i studente
Procjena vrijednosti	200.000,00 EUR

12. Strateški cilj: Žičara Labin - Rabac

Prioriteti	12.1. Izgraditi žičaru Labin - Rabac
Opis projekta	Žičara Labin - Rabac sastoji se od 11 tornjeva i 17 kabina kapaciteta 10 osoba po kabini, a od Rapca do Labina se putuje oko 7 minuta. Postoje dvije stanice - u Rapcu i u Starome gradu. Duljina rute je oko 1.600 metara, a potrebno je oko 350 kW struje za pokrenuti žičaru. Izgradnjom žičare sa stanicama u Rapcu i pokraj Staroga grada dobijemo direktnu komunikaciju za putnike od Rapca (gdje tijekom sezone dnevno bude i do 12.000 ljudi) u starogradsku jezgru bez emisije CO2.
Ciljana skupina	Građani Grada Labina i turisti koji posjećuju Stari grad.
Cilj projekta	Smanjiti emisiju CO2 i broj vozila koji prolaze kroz starogradsku jezgru
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, Kohezijski fond, Fond za pravednu tranziciju, Europski fond za regionalni razvoj
Razdoblje provedbe	2023. - 2025.
Indikatori provedbe	Idejno rješenje i tehnička dokumentacija
Procjena vrijednosti	50.000,00 EUR

13. Strateški cilj: Projekt Eskalator za razvoj pametne i održive lokalne mobilnosti

Prioriteti	13.1. Izgraditi parkirališta za prihvat vozila na podnožju Staroga grada Labina kapaciteta cca 110 parkirnih mjesta 13.2. Postaviti eskalator na trasi Tonci-Stari grad koji će imati solarne panele i sam sebi proizvoditi svu ili većinu potrebne energije
Opis projekta	Ovim projektom ulažemo u pametnu i održivu lokalnu mobilnost te utječemo na dekarbonizaciju lokalnog prometnog sektora. Izgradnjom eskalatora i parkirališta u Toncima (podnožje Staroga grada Labina) dobijamo direktnu komunikaciju za putnike od podnožja Labina u starogradsku jezgru bez emisije CO2. Preko trga u starogradskoj jezgri tijekom sezone dnevno prođe oko 7.000 vozila koji svojim kretanjem i emisijom CO2 narušavaju strukturu starogradske jezgre i doprinose njezinom propadanju. Eskalator se sastoji od pomičnog stepeništa koji se pokreće strujom, te ima ulaznu i izlaznu stanicu u podnožju Staroga grada i u samom Starome gradu. Izgradnjom parkirališta i eskalatora od podnožja brda do Staroga grada znatno smanjujemo intenzitet prometa i osiguravamo prilaz Starome gradu bez emisije CO2, a postavljanjem solarnih panela osiguravamo napajanje iz obnovljivih izvora.
Ciljana skupina	Građani Grada Labina i turisti koji posjećuju Stari grad.
Cilj projekta	Zaštita starogradske jezgre od emisije CO2 iz prometa
Izvori financiranja	Proračun Grada Labina, Kohezijski fond, Fond za pravednu tranziciju, Europski fond za regionalni razvoj
Razdoblje provedbe	2024.
Indikatori provedbe	Izrada idejnog projekta i tehničke dokumentacije
Procjena vrijednosti	50.000,00 EUR

8. Ublažavanje i prilagodba na negativne utjecaje klimatskih promjena

Sve više se suočavamo s nizom izazova, a s vremenom će klimatski problemi postati još izraženiji i sve više će utjecati na prirodu urbanog rasta i razvoja. Gradovi će u budućnosti zbog svog razvoja, stvarati sve više urbane toplinske otoke, jer je činjenica da su gradovi topliji od svojih ruralnih okruženja i do nekoliko stupnjeva. Ključni procesi koje treba sagledati s aspekta gradova su smanjenje utjecaja na proces klimatskih promjena i adaptacija na klimatske promjene.

Svjestan toga, Grad Labin je jedan od potpisnika energetske povelje, potpisnik novog Sporazuma gradonačelnika te ima donesenu Strategiju i plan prilagodbe klimatskim promjenama (SECAP).

Smanjenje negativnih učinaka se direktno očituje kroz mjere za smanjenje emisija CO₂ koje se provode primarno u prometu i zgradarstvu. Detaljne analize i mjerenja emisije CO₂ za područje Grada Labina pokazala su dominantu ulogu zgradarstva sa 74% te prometa sa 25% u emisiji stakleničkih plinova. Zbog toga je okviru programa energetske obnove zgrada javne namjene, instalirane su dvije fotonaponske elektrane ukupne snage 100 kw na krovove dvije osnovne škole, dječji vrtić i sportsku dvoranu. U jasicama je realiziran projekt geotermalne dizalice.

Prema podacima HROT-e, na području Grada instalirane su 24 sunčane elektrane ukupne snage 587,7 kWh koje se nalaze u režimu povlaštenih proizvođača električne energije. Nije poznato koliko kućanstava ima instalirane fotonaponske panele. Instalirani kapaciteti su mali s obzirom da Labin s 2300-2400 sunčanih sati na godinu ima puno veće potencijale i za komercijalno korištenje energije sunca. Procjenjuje se kako svega oko 5% dolazi iz obnovljivog izvora. Promet je najkritičnije usko grlo infrastrukturnog razvoja Grada Labina te zahtijeva različite modalitete prijevoza (električni modaliteti), razvoj mreže biciklističkih staza na Labinštini, novih punionica itd.

Treba istaknuti da je Grad Labin riješio problem zbrinjavanja otpada i među prvim gradovima u Hrvatskoj realizirao projekt "Za Labin bez plastike" koji, između ostalog, uključuje i transformaciju labinske tržnice u prvu tržnicu bez plastike.

9. Način financiranja strateških ciljeva i prioriteta

U ovom trenutku, stopa zaduženosti Grada Labina iznosi 12,63%, dok je dozvoljena stopa zaduženosti temeljem Zakona o proračunu 20%. Budući da Grad Labin nema tako snažni fiskalni kapacitet, mora voditi računa o daljnjim zaduženjima, kao i prioritetima za uzimanje kredita. To samo potvrđuje tezu koju smo na nekoliko mjesta istaknuli, a to je da bez pomoći nacionalnih izvora financiranja kao i ESI fondova, nije moguće ostvariti ove projekte i dovesti do bržeg razvoja Grada Labina.

Stoga se provedba Strategije razvoja pametnog Grada Labina primarno treba osigurati privlačenjem sredstava potrebnih za provedbu mjera. Financijski plan treba odražavati prikaz potrebnih sredstava, razrađen po mjerama i izvorima financiranja. Okvirni financijski plan treba biti izrađen na temelju kombinacije podataka akcijskog plana iz proračuna Grada Labina, te procjene mogućnosti privlačenja sredstava iz državnog proračuna i fondova nacionalne razine.

Kao posljedica korona krize, Europska unija donijela je novi hitni instrument oporavka pod nazivom EU nove generacije – Next generation EU. Njime se želi pomoći europskom gospodarstvu da se brže oporavi od krize uzrokovane pandemijom. Tako se otvara nova mogućnost osiguranja financijskih sredstava u narednom periodu iz Nacionalnog programa oporavka i otpornosti kao i Operativnog programa Konkurentnost i kohezija do 2027. godine. Sredstva dodijeljena Republici Hrvatskoj za financijsko razdoblje 2021.-2027. iz programa Višegodišnjeg financijskog okvira iznose više od 14 milijardi eura te nešto više od 11 milijardi eura iz programa Next generation EU.

Iz Fonda za pravednu tranziciju osigurano je 185,8 milijuna eura za ulaganja koja će doprinijeti ublažavanju učinaka tranzicije prema klimatski neutralnom gospodarstvu kroz jačanje poduzetništva u zelenom i digitalnom gospodarstvu, smanjivanju emisija stakleničkih plinova, diversificiranje regionalnih gospodarstava i povećavanju mogućnosti zapošljavanja radne snage u Sisačko-moslavačkoj i Istarskoj županiji.

Unutar Kohezijske politike odobren je Integrirani teritorijalni program 2021-2027. godine, u iznosu od 1,569 milijardi eura i usmjeren je na ulaganja za specifične potrebe određenih područja na lokalnoj i regionalnoj razini, između ostalog namijenjen je i za ulaganja u vozni park čistoga gradskog prometa, biciklističku infrastrukturu i digitalizaciju gradskog prometa.

Osiguranje i nabavljanje financijskih sredstava, njihovo upravljanje, kao i praćenje korištenja, izuzetno su bitan čimbenik provedbe strategije. Uz nacionalne i europske izvore financiranja, važno je otvoriti prostor za mogućnost financiranja od strane privatnog sektora kroz programe javno privatnog partnerstva i različitih drugih lokalnih izvora.

S obzirom da većina infrastrukturnih projekata zahtjeva i značajne financijske izdatke, a postojeći nacionalni izvori financiranja trenutno ne posjeduju dovoljnu financijsku snagu kako bi se navedeni projekti mogli u cijelosti financirati, potrebno se u smislu financiranja usmjeriti na Europske strukturne fondove (ESI) koji su namijenjeni za projekte zaštite okoliša, istraživanje i inovacije, obrazovanje, jačanje kapaciteta javne uprave, informacijske i telekomunikacijske tehnologije te razvoj malih i srednjih poduzeća

Kohezijski fond (KF)	Podupiru se ulaganja u području prometa i okoliša, uz poseban naglasak na obnovljivoj energiji te ulaganja u TEN-T.
Europski socijalni fond plus (ESF+)	Podupire se veći pristup zaposlenju, modernizacija institucija i usluga tržišta rada, promicanje rodno uravnoteženog sudjelovanja na tržištu rada, promicanje prilagodbe radnika, poduzeća i poduzetnika promjenama, veća kvaliteta, uključivost i djelotvornost sustava obrazovanja i osposobljavanja te njihova relevantnost za tržište rada, promicanje jednakog pristupa kvalitetnom i uključivom obrazovanju i osposobljavanju s naglaskom na skupine u nepovoljnom položaju, promicanje cjeloživotnog učenja.
Fond za pravednu tranziciju (JTF)	Novi je instrument Kohezijske politike 2021-2027, kao prvi stup Mehanizma za pravednu tranziciju i kontekstu Europskog zelenog dogovora s ciljem postizanja klimatske neutralnosti EU do 2050. godine. Mjere su posebno usmjerene na produktivna ulaganja u MSP-ove, ulaganja u aktivnosti istraživanja i inovacija te poticanje prijenosa naprednih tehnologija; ulaganja u uvođenje tehnologije i infrastrukture za čistu energiju po pristupačnoj cijeni i smanjenje emisija stakleničkih plinova; ulaganja u digitalizaciju; ulaganja u unapređenje kružnoga gospodarstva te ulaganja u dokvalifikaciju i prekvalifikaciju radnika.
Europski fond za regionalni razvoj	Ima za cilj jačanje gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije u Europskoj uniji ispravljanjem neravnoteže između njezinih regija. U razdoblju 2021.-2027. omogućit će ulaganja u pametniju, zeleniju, povezaniju i društveniju Europu koja je bliža svojim građanima. Predviđena su ulaganja u infrastrukturu; istraživanje i inovacije, produktivna ulaganja u MSP-ove i ulaganja usmjerena na očuvanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta, opremu, softver i nematerijalnu imovinu te umrežavanje, suradnju i razmjenu iskustava.

Pored bespovratnih sredstava ESI fondova, koja se dodjeljuju tradicionalnim mehanizmima, Europska unija je uspostavila i nekoliko inovativnih programa kojima se potiče razvoj pametnih gradova:

Obzor 2020	Glavni program Europske unije za istraživanje i inovacije unutar kojeg djeluje i posebna inicijativa pod nazivom „Pametni gradovi i zajednice“ kojom se financijski podupire demonstracija naprednih informacijsko-komunikacijskih rješenja u urbanim sredinama
Urbane inovativne akcije (UIA)	Inicijativa Europske komisije koja gradovima u cijeloj Europi pruža resurse za testiranje novih rješenja za suočavanje s održivim urbanim razvojem koji su od značaja na razini Unije
Europski instrument za pomoć lokalnom energetsom razvitku (ELENA)	Program tehničke pomoći Europske investicijske banke i Europske komisije za pripremu investicijskih projekata iz sektora energetske učinkovitosti, distribuiranih obnovljivih izvora energije te gradskog prijevoza
Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama (JASPERS)	Instrument tehničke pomoći Europske komisije, Europske investicijske banke i Europske banke za obnovu i razvoj kojim se potpomaže priprema velikih infrastrukturnih projekata povezanih s prometom, vodom, otpadom, energijom i gradskim prijevozom

CIVITAS Activity Fund	Program za pružanje potpore aktivnostima s područja održive urbane mobilnosti
Europski programi prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje (INTERREG)	Omogućavaju provedbu projekata koji promoviraju pametan i održiv razvoj, istraživanje i demonstraciju pilot projekata te razmjenu znanja između europskih gradova i regija.

Također, tu su i razvojne banke, koje već dulji niz godina predstavljaju jedan od najznačajnijih izvora financiranja komunalne infrastrukture i razvoja poduzetničkog sektora, prvenstveno zahvaljujući tržišno povoljnijim uvjetima kreditiranja u odnosu na komercijalne banke.

Najznačajnije razvojne banke su:

HBOR- Hrvatska banka za obnovu i razvitak	Nudi širok program kreditnih linija i garancija za projekte komunalne infrastrukture, energetske obnovu te razvoj malog i srednjeg poduzetništva
EIB- Europska investicijska banka	Središnja financijska institucija Europske unije financijski direktno podupire velike infrastrukturne projekte te surađuje s nacionalnom razvojnom bankom HBOR-om, na plasmanu kreditnih linija za manje razvojne projekte
EBRD– Europska banka za obnovu i razvoj	Glavna međunarodna banka za financiranje zemalja u ekonomskoj tranziciji kreditira dugoročne razvojne projekte u javnom i privatnom sektoru,
WB – Svjetska banka	Usmjerena je na poticanje ključnih reformi javne uprave i fiskalne prilagodbe, u sektoru prometa i poduzetništva.

Kako je ranije rečeno, zbog prirode investicija pametnog razvoja grada, ali i zakonskih ograničenja za proračunsko zaduživanje, potrebno je osigurati što veću uključenost privatnog sektora kroz model javno-privatnog partnerstva ili koncesije. Taj model može biti optimalan za isporuku određenih javnih investicija pogotovo ako se izvedbom projekta može značajnije povećati postojeća kvaliteta javnih usluga, smanjenje proračunskih rashoda te rizika raspoloživosti usluge za građane. Generalno gledajući kod provedbe pojedinih projektnih inicijativa treba općenito razmišljati o najprikladnijem mehanizmu financiranja za ostvarenje ciljeva, vodeći pritom računa da se odabere ona kombinacija modela i izvora koja će osigurati najveću vrijednost za novac poreznih obveznika. Uloga grada sastoji se i od stvaranja preduvjeta za unapređenje poslovnog okruženja kojima bi se potaknuo veći angažman privatnih investitora i snažnija suradnja s javnim tijelima grada. Svojom fiskalnom politikom, koja se sastoji od poreza, doprinosa i javnih rashoda, Grad mora djelotvorno usmjeriti proračunska sredstva u razvojno važna područja koja će potaknuti inovacije i tehnološki napredak.

Za kvalitetnu provedbu Strategije razvoja pametnog Grada Labina, potrebno je napraviti i akcijski plan, koji će na konkretnoj razini razraditi svaku mjeru u smislu potrebnih financijskih sredstava u proračunu za tekuću godinu. Planiranje financijskih sredstava je izuzetno važno, jer bez vlastitog financijskog učešća nije moguće povlačiti niti sredstava iz fondova.

10. Strateški okvir na europskoj i nacionalnoj razini

10.1. Europsko zakonodavstvo

Digitalna strategija EU

Digitalnom strategijom EU-a žele se postići ciljevi jačanja uloge građana novom generacijom tehnologija:¹

- promjene u interesu građana
- promjene u poduzećima
- i klimatski neutralna Europa do 2050

Europa će postavljati vlastite standarde i usredotočiti se na podatke, tehnologiju i infrastrukturu radi jačanja svoje digitalne suverenosti.

- digitalne vještine- stručnjaci u području IKT-a; osnovne digitalne vještine kod najmanje 80% populacije.
- sigurna i održiva digitalna infrastruktura- gigabit za svakoga, mreža 5G posvuda; najsuvremeniji poluvodiči: dvostruki udio EU-a u globalnoj proizvodnji; tehnologija EDGE i računalstvo u oblaku: 10 000 vrlo sigurnih i klimatski neutralnih rubnih čvorova; prvo računalo s kvantnim ubrzanjem.
- digitalna transformacija poduzeća - računalstvo u oblaku ; umjetna inteligencija ; velika količina podataka u 75 % poduzeća u EU-u; povećanje širenja i financijskih sredstava za udvostručenje broja poduzeća „jednoroga” u EU-u ; korištenje barem osnovne digitalne tehnologije u više od 90 % MSP-ova.
- digitalizacija javnih usluga-e zdravstvo za 100% građana koji imaju pristup medicinskoj dokumentaciji; digitalni identitet 80% građana koristi digitalna identifikacija sredstva

Digitalna građanstvo - prava i načela za Europljane

- digitalne tehnologije trebale bi štititi prava ljudi, podupirati demokraciju i jamčiti odgovorno i sigurno djelovanje svih digitalnih aktera.
- tehnologija bi trebala ujediniti, a ne dijeliti ljude. Svatko bi trebao imati pristup internetu, digitalnim vještinama, digitalnim javnim uslugama i poštenim radnim uvjetima.
- svatko bi trebao imati koristi od poštenog internetskog okruženja, biti zaštićen od nezakonitog i štetnog sadržaja i biti sposoban upotrebljavati nove i perspektivne tehnologije, kao što je umjetna inteligencija.
- građani trebaju imati mogućnost sudjelovanja u demokratskom procesu na svim razinama i kontrolu nad vlastitim podacima.
- digitalno okruženje trebalo bi biti sigurno i zaštićeno. Svim bi se korisnicima, od djece do starijih osoba, trebala pružiti sigurnost i zaštita.
- digitalni uređaji trebali bi podupirati održivost i zelenu tranziciju. Ljudi moraju znati kako njihovi uređaji utječu na okoliš i kolika im je potrošnja energije

¹ Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE), dostupno na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32007L0002>

A Digital Agenda for Europe, COM(2010) 245 final, dostupno na [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC0245R\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC0245R(01))
https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_hr
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_hr

Program djelovanja za okoliš do 2030.²	Osmi program djelovanja za okoliš usmjeravat će europsku politiku u području okoliša do 2030. U prijedlogu osmog programa djelovanja za okoliš svi se sudionici, na svim razinama upravljanja, pozivaju na aktivni angažman kako bi se osigurala učinkovita provedba propisa EU-a u području klime i okoliša. On je temelj EU-a za ostvarivanje Programa Ujedinjenih naroda do 2030. i njegovih ciljeva održivog razvoja. Nadovezujući se na europski zeleni plan, u prijedlogu se navodi šest prioriternih ciljeva: • postizanje cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova za 2030. i klimatske neutralnosti do 2050. • unapređenje sposobnosti prilagodbe, • jačanje otpornosti i smanjenje osjetljivosti na klimatske promjene • napredak u uvođenju modela regenerativnog rasta, odvajanje gospodarskog rasta od upotrebe resursa i uništavanja okoliša te ubrzavanje prelaska na kružno gospodarstvo • ostvarenje nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla te zaštita zdravlja i dobrobiti Europljana • zaštita, očuvanje i obnova bioraznolikosti te jačanje prirodnoga kapitala (posebno zraka, vode, tla, šuma, slatke vode, močvarnih područja i morskih ekosustava) • smanjenje pritiska na okoliš i klimu povezanih s proizvodnjom i potrošnjom (posebno u područjima energetike, industrijskog razvoja, zgrada i infrastrukture, mobilnosti i prehrambenog sustava).
<i>Europe 2020: A European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth³</i> (hrv. Europa 2020: Strategija za pametan, održiv i uključiv rast)	Desetogodišnja strategija Europske unije za rast i zapošljavanje. Pokrenuta je 2010. kako bi se stvorili uvjeti za pametan, održiv i uključiv rast. Dogovoreno je pet glavnih ciljeva za EU do kraja 2020. za zapošljavanje, istraživanje i inovacije, klimatske promjene i energetiku, obrazovanje te borbu protiv siromaštva; Strategija Europa 2020. donosi viziju europske socijalne tržišne ekonomije za 21. stoljeće i predlaže tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju: • pametan rast - razvijanje ekonomije utemeljene na znanju i inovaciji, • održiv rast - promicanje ekonomije koja učinkovitije iskorištava resurse, koja je zelenija i konkurentnija • uključiv rast - njegovanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost.
Tržište pametnih gradova – <i>Smart Cities Marketplaces</i>	Novi dokument nastao spajanjem dva bivša projekta Komisije „Tržište Europskog partnerstva za inovacije o pametnim gradovima i zajednicama“ (EIP-SCC) i „Informacijski sustav pametnih gradova „ (SCIS) u jednu platformu. Ovaj pothvat mijenja tržište i ima za cilj okupiti gradove, industrije, mala i srednja poduzeća, investitore, istraživače i druge aktere pametnih gradova. Njihovi zajednički ciljevi su poboljšati kvalitetu života građana, povećati konkretnost europskih gradova i industrije kao i postići europske energetske i klimatske ciljeve.

² https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/overall-targets-and-reporting/2030-targets_hr

³ Europe 2020: A European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth, dostupno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

Urban Agenda for the EU: Pact of Amsterdam⁴	Agenda je usuglašena na neformalnom sastanku ministara država članica Europske unije odgovornih za urbana pitanja 30. svibnja 2016. kao podloga za izradu Urbane agende za Europsku uniju. Amsterdamskim paktom obrazlažu se povod, razlozi i važnost izrade i donošenja ovakvog dokumenta za europska urbana područja, kao glavne pokretače budućeg sveobuhvatnog razvoja EU. S obzirom na koncentraciju stanovništva (više od 70% stanovništva Europe živi u urbanim područjima), bolje mogućnosti zaposlenja i višeg stupnja obrazovanja stanovništva, ali i probleme poput visoke koncentracije nezaposlenosti i siromaštva, urbana područja imaju ključnu ulogu u ostvarenju strateških ciljeva Europske unije, pri čemu je gradska uprava dionik s najznačajnijom ulogom, odnosno utjecajem. Gradsku upravu potrebno je usmjeriti prema tri ključna poboljšanja: bolje zakonodavstvo (usvajanje europskog zakonodavstva na učinkovit i razumljiv način, uz što manje troškove i teret administracije), • bolje financiranje (povlačenje sredstava EU i korištenje drugih inovativnih modela financiranja), i • bolja razmjena znanja temeljena na otvorenom pristupu podacima i gradskoj infrastrukturi koja generira kontinuirane podatke (npr. položaj pojedinih tramvaja i javnih autobusa, očitavanja s mjernih postaja kvalitete zraka i sl.).
Establishing an INfrastructure for SPatial Information in the European Community (INSPIRE) Directive (2007/2/EC)⁵ (hrv. INSPIRE direktiva)	Direktiva INSPIRE sadrži obavezne okvirne smjernice za sve aktivnosti država članica EU vezanih uz Nacionalnu infrastrukturu prostornih podataka (NIPP). Zasniva se na unaprjeđenju i usklađivanju postojećih infrastruktura prostornih podataka koje bi uključivale sve podatke koji su direktno ili indirektno vezani uz zaštitu okoliša. INSPIRE direktiva nalaže pohranjivanje prostornih podataka, njihovu raspoloživost bez bezrazložnog ograničavanja šire uporabe kao i uvjete njihove uporabe, lako pronalaženje prostornih podataka uz ocjenu prikladnosti i svrhovitosti za pojedinog pretražitelja te optimalno održavanje prostornih podataka. Također, omogućuje dosljedno kombiniranje prostornih podataka iz različitih izvora diljem EU i njihovo zajedničko korištenje među različitim korisnicima i aplikacijama te uvid u prostorne podatke svih državnih tijela, neovisno o razini državne vlasti koja ih je prikupila. Osnovne su komponente. INSPIRE direktiva prenijeta je u hrvatsko zakonodavstvo kroz Zakon o nacionalnoj infrastrukturi prostornih podataka (NN 56/13, 52/18), usvojen 26. travnja 2013. godine te izmijenjen 6. lipnja 2018. godine.
Connectivity for a European Gigabit Society⁶ (Povezivost za europsko gigabitno društvo)	Dokument je izrađen u okviru inicijative Jedinstveno digitalno tržište (eng. Digital Single Market – DSM), te nastavlja put započet Digitalnom agendom za Europu i definira ciljeve Europske unije za 2025. godinu, prvenstveno na području: • Europskog elektroničkog komunikacijskog koda (eng. European Electronic Communications Code) • zajedničkih EU širokopojsnih ciljeva za 2025. godinu • 5G akcijskog plana • WiFi4EU inicijative

⁴ Urban Agenda for EU: Pact of Amsterdam, dostupno na http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/urban-development/agenda/pact-of-amsterdam.pdf

⁵ Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE), dostupno na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX-32007L0002>

⁶ Connectivity for a European Gigabit Society, dostupno na <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/improving-connectivity-and-access>

Tallinn Declaration on eGovernment ⁷ (hrv. Talinska deklaracija o e-Upravi)	Talinska deklaracija o e-Upravi potpisana je u listopadu 2017. godine, nadovezuje se na prethodne inicijative institucija EU-a, Deklaraciju iz Malmöa 2009. godine, Akcijski plan za e-upravu 2016. – 2020. i Europski okvir za interoperabilnost. Okvirna vizija Deklaracije i dalje je težiti, na svim razinama javne uprave: otvorenosti, učinkovitosti i uključenosti, osiguravajući cjelovite javne usluge za sve građane i poslovne subjekte koje su bezgranične, interoperabilne, personalizirane i prilagođene korisnicima.
Bijela knjiga <i>Plan puta prema uspostavi Jedinstvenog europskog prometnog područja</i>	Bijela knjiga je temelj za primjenu strukturnih reformi u svrhu uspostave konkurentnog i učinkovitog prometnog sustava, koji će omogućiti mobilnost unutar cijele Europske unije. Cilj reformi je stvoriti jedinstveno unutarnje prometno tržište, kao jedan od preduvjeta za omogućavanje rasta i povećanja zaposlenosti, kao i konkurentnosti EU tvrtki. Dodatno, cilj je snažno smanjiti europsku ovisnost o uvozu nafte i omogućiti postizanje smanjenja emisija stakleničkih plinova za 60 % do 2050.
<i>A digital single market strategy for Europe</i>	Sastoji se od tri područja politike: • bolji internetski pristup digitalnoj robi i uslugama • okruženje u kojem se mogu razvijati usluge digitalnih mreža • digitalizacija kao poticaj za rast
Partnerstvo u okvir plana EU-a za gradove u pogledu digitalne tranzicije	Gradovima, zemljama EU i Europskoj komisiji omogućuje da surađuju u pružanju učinkovitijih javnih usluga i boljoj razmjeni znanja. Usmjereni su na buduće usluge zdravstvene i socijalne skrbi, e-upravu, 5G, urbanističko planiranje, buduće učenje i razvoj vještina.
Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju	Pokrenut od strane Europske komisije 2008. godine okuplja lokalne i regionalne vlasti koje se dobrovoljno obvezuju na provedbu klimatskih i energetske ciljeve EU-a na svom teritoriju. Zajednica trenutačno uključuje više od 11 000 potpisnika koji rade na razvoju akcijskih planova za održivu energiju i klimu s ciljem smanjenje emisija CO ₂ za najmanje 40% do 2030. godine. U svibnju 2022. Sporazum je pokrenuo Cities Energy Savings Sprint Covenant kako bi se ubrzale uštede energije prema planu REPowerEU.

10.2 Strateški dokumenti Republike Hrvatske

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine⁸	Digitalna tranzicija predstavlja jedan od ukupno četiri razvojna smjera u prijedlogu Nacionalne razvojne strategije, budućeg krovnog nacionalnog strateškog dokumenta, a uvrštena je i među prioritetna područja Programa Vlade. Razvojni smjer „Zelena i digitalna tranzicija“ u NRS-u definira da će se nastaviti ulagati u digitalnu infrastrukturu i da će se poticati uvođenje digitalnih rješenja u interesu građana i hrvatskog gospodarstva, čime će se dati doprinos izgradnji digitalne budućnosti Europe. Programom Vlade je planirano do kraja digitalizirati dodatne usluge, povezati baze podataka i registre kako bi se omogućila interoperabilnost sustava. Optimizirat će se odnosno ukinuti neučinkovite administrativne procese radi izgrađivanja djelotvornije javne uprave. Do kraja mandata cilj je doseći brojku od 2,5 milijuna građana koji koriste sustav e-Građani, a uvest će se digitalni potpis za cijelu državnu i javnu upravu.
Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. – 2026.⁹	Nacionalni Plan oporavka i otpornosti, kojemu je jedan od glavnih ciljeva pridonijeti ubrzanom gospodarskom rastu, temelji se na strateškim dokumentima, programima, preporukama i obvezama te je usklađen je s ključnim i strateškim dokumentima, kao što su: • Program Vlade Republike Hrvatske 2020. - 2024., • Nacionalni program reformi 2019., • Posebne preporuke Vijeća EU-a (Country-specific recommendations - CSR) u okviru Europskog semestra za 2019. i 2020., • Akcijski plan za sudjelovanje Republike Hrvatske u tečajnom mehanizmu (ERM II) i Plan oporavka i otpornosti u vrijednosti od 48,7 milijardi kuna, sastoji se od 77 reformi i 152 ulaganja: Sastoji se od pet komponenti i jedne inicijative: • gospodarstvo • javna uprava, pravosuđe i državna imovina • obrazovanje, znanost i istraživanje • tržište rada i socijalna zaštita • zdravstvo • inicijativa: Obnova zgrada

⁸ NN 13/2021 (11.2.2021.)

⁹ <https://planoporavka.gov.hr/> ; NN 78/2021 (9.7.2021.)

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. – 2026.	Predviđena je ubrzana digitalizacija javne uprave radi povećanja kvalitete života građana i poslovanja gospodarstva, učinkovitosti pravosuđa, na unaprjeđenju postupanja u sudskim postupcima i na osnaženju elektroničke komunikacije na sudovima, kao i na unaprjeđenju sustava sprječavanja i suzbijanja korupcije te stvaranju preduvjeta za optimizaciju sustava jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kroz funkcionalno spajanje poslovnih procesa i digitalizaciju. Jačat će se i fiskalni okvir i okvir za sprječavanje pranja novca te će se provesti reforma u području upravljanja državnom imovinom. Obrazovanje, znanost i istraživanje. Plan oporavka predviđa provedbu modernizacije sustava odgoja i obrazovanja radi omogućavanja pristupa kvalitetnom i učinkovitom sustavu odgoja i obrazovanja svoj djeci i odraslima. Kvalitetan sustav obrazovanja treba osigurati veću zapošljivost, inovativnost i konkurentnost pojedinaca na tržištu rada. Kroz razvoj istraživačke izvrsnosti i jačanje inovacijskog kapaciteta, stvorit će se uvjeti za privlačenje istraživača na razvoj karijera u Hrvatskoj, Kroz napredak u znanosti i ulaganja u novu istraživačku infrastrukturu, Hrvatska će se snažnije integrirati u Europski istraživački prostor. Nužno je povećati ulaganja u istraživanje i razvoj, ponajprije iz poslovnog sektora, kako bi se povećala znanstvena produktivnost i učinkovitost te ukupna konkurentnost. <i>Zelena i digitalna Hrvatska¹⁰</i> Provedbom ovog Plana i svih drugih programskih dokumenata Hrvatska će biti zelenija, s očuvanim okolišem i uz bolji sustav upravljanja prirodnim i vodnim resursima, s iskorištenim potencijalom što ga sa sobom nose i energetska i zelena tranzicija, s razvijenim kružnim gospodarstvom koje će od otpada stvarati dodanu vrijednost. Hrvatska će ostvariti značajan iskorak u digitalizaciji što je preduvjet za transformaciju i modernizaciju gospodarstva i društva, razvijat će i djelotvorniju i digitaliziranu javnu upravu.
Program Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027.¹¹	U sklopu Kohezijske politike utvrđeni su sljedeći programi: program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. (PKK); financiran iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda program Učinkoviti ljudski potencijali 2021.- 2027. (PULJP); financiran iz Europskog socijalnog fonda plus integrirani teritorijalni program 2021. - 2027. (ITP); financiran iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Fonda za pravednu tranziciju.

¹⁰ Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/2019).

¹¹ Programme Competitiveness and Cohesion 2021 – 2027

Zakon o energetske učinkovitosti (NN 127/2014)

**Program Konkurentnost i kohezija
2021. – 2027.**

SFC 2021 za programe koji dobivaju potporu EFRR-a (cilj „Ulaganje u radna mjesta i rast”) fonda ESF+, Kohezijskog fonda i EFPR-a

Program određuje više ciljeva i aktivnosti, od kojih su za „smart city“ najznačajniji:

- modernizacija javne uprave korištenjem digitalnih rješenja i pružanja visokokvalitetnih javnih e-usluga, daljnje administrativno rasterećenje i olakšavanje digitalne interakcije između javne uprave, građana i poduzeća te omogućavanje mobilnosti građana i poduzeća razvojem prekogranične elektroničke interoperabilnosti.
- podrška učinkovitoj e-upravi za pametnije pružanje i daljnju digitalizaciju javnih usluga, stvaranjem novih ili značajno nadograđenih pouzdanih, intuitivnih, inkluzivnih, učinkovitih sigurnih i interoperabilnih javnih e-usluga koje su vođene potrebama korisnika (građana i poduzeća), jačajući usvojeni zajednički pristup kroz integriranu i koherentnu implementaciju e-uprave unutar i među različitim razinama vlasti te sukladno Akcijskom planu za eUpravu na razini EU-a te vrlo značajnu digitalizaciju usluga lokalne i područne (regionalne) samouprave kao podrška zajedničkom obavljanju poslova, temeljem zajedničkih zahtjeva za interoperabilnost.
- poboljšanje digitalne povezivosti koja se temelji na potrebama definiranim u preporukama Vijeća o Nacionalnom programu reformi Hrvatske za 2020. godinu za provedbu mjera i nužnost daljnjeg djelovanja prema učinkovitijoj digitalnoj tranziciji, kako kroz povećanje pristupa digitalnoj infrastrukturi i uslugama tako i kroz daljnja ulaganja u širokopojasni Internet.
- promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika
- razvoj pametne, sigurne, održive i intermodalne mreže TEN-T otporne na klimatske promjene temelji se na potrebama definiranim u NRS 2030. odnosno prioritetima u provedbi javnih politika koji će doprinijeti zelenoj i digitalnoj tranziciji sektora prometa Republike Hrvatske, s naglaskom na održiv gradski i željeznički promet.
- razvoj i jačanje održive, pametne i intermodalne nacionalne, regionalne i lokalne mobilnosti koja je otporna na klimatske promjene.
- razvoj održive intermodalne urbane mobilnosti, kao dio prijelaza na niskougljično gospodarstvo (Specifični cilj za urbanu mobilnost¹²)

¹² utvrđen u članku 3. stavku 1. točki (b) podtočki viii. Uredbe o EFRR-u i Kohezijskom fondu)

2.1.1.1. Specifični cilj: RSO2.8. Promicanje održive multimodalne gradske mobilnosti kao dijela prelaska na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija ugljika (EFRR)

2.1.1.1.1. Intervencije fondova

**Program Konkurentnost i kohezija
2021. – 2027.**

- uklanjanjem uskih grla na infrastrukturi u funkciji javnog prijevoza putnika (npr. mostovi, nadvožnjaci, podvožnjaci, obilaznice i sl.) smanjit će udio putovanja automobilom u korist javnog gradskog prijevoza. Uspostavit će se i karike koje nedostaju između izoliranih dionica biciklističkih staza, a čija isprekidanost i necjelovitost mreže predstavljaju osnovnu prepreku za sigurno i brzo putovanje biciklom. Posljedično će se smanjiti zastoji i vršna opterećenja, ubrzati promet i protočnost prometa te povećati sigurnost prometa, sigurnost i zdravlje svih sudionika u prometu, uz smanjenje buke i razine emisije CO₂ u okoliš.

Dodatno, budući da stanovništvo potpomognutih i brdsko-planinskih područja, osim automobila koji su dominantno prijevozno sredstvo, koristi bicikle u obavljanju svakodnevnih obaveza poput odlaska na posao ili školu, ulaganja u biciklističku infrastrukturu su od iznimnog značaja.

**Strategija energetskog razvoja Hrvatske
od 2021 do 2030. s pogledom na 2050.¹³**

Glavne odrednice promjena u energetskom sektoru su:

- osnažiti energetsko tržište kao nosivu komponentu razvoja energetskog sektora. Ključni ekonomski mehanizam za kontrolu brzine tranzicije predstavljaju cijene emisijskih jedinica.
- potpuno integrirati energetsko tržište u međunarodno tržište energije, tehnologija, istraživanja, usluga, proizvodnje, a osobito unutarnje energetsko tržište EU.
- ojačati sigurnost opskrbe energijom kroz rast domaće proizvodnje i povezivanje energetske infrastrukture, kao i uvođenje mehanizama za razvoj proizvodnih kapaciteta (engl. Capacity Remuneration Mechanisms, u daljnjem tekstu: CRM).
- povećati energetsku učinkovitost u svim dijelovima energetskog lanca (proizvodnja, transport/prijenos, distribucija i potrošnja svih oblika energije).
- kontinuirano povećavati udio električne energije u potrošnji energije s ciljem smanjenja potrošnje fosilnih goriva.
- kontinuirano povećavati proizvodnju električne energije sa smanjenom emisijom stakleničkih plinova - prvenstveno iz OIE.
- razvoj temeljiti na komercijalno dostupnim tehnologijama, posebno iskorištavanju energije vode, sunca i vjetra i ostalih OIE.
- financijske potpore usmjeriti na razvoj biogospodarstva i održivog gospodarenja otpadom, te istraživanja, na pilot i demonstracijske projekte.
- osigurati fondove za smanjenje rizika za zahtjevne tehnologije i granično komercijalne tehnologije.

¹³ Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu. NN 25/2020 (6.3.2020).
Odluka o donošenju Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti za razdoblje od 2022. do 2024. godine NN 96/2022 (19.8.2022.),

Strategija prometnog razvoja Hrvatske od 2017. - 2030.	Strategijom su definirani opći ciljevi: • smanjenje utjecaja prometnog sustava na klimatske promjene i • smanjenje utjecaja prometnog sustava na okoliš (okolišna održivost). • ublažavanje negativnog utjecaja prometa na okoliš mora se ostvariti većom energetsom učinkovitosti, osobito uporabom izvora energije s niskim ili nultim emisijama ugljikovodika.
Strategija digitalne Hrvatske 2032.:	Strategiju je izradio Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva (SDURDD) i trenutno je u fazi donošenja. Definirana su četiri strateška cilja: • razvijeno i inovativno digitalno društvo, • digitalizacija javne uprave, • da u Hrvatskoj imamo razvijene, dostupne i korištene širokopojasne mreže i 5G, • cilj je razvoj digitalnih kompetencija za život i rad u digitalnom dobu sufinanciranih iz ESF-a u okviru poziva „Provedba HKO-a na razini visokog obrazovanja“, gdje se razvijaju novi prijedlozi standarda kvalifikacija te s njima usklađeni studijski programi.
Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije, 2014.¹⁴	Razvoj digitalnog sadržaja, alata i metoda bio je jedan od ciljeva koji će se nastaviti kao strateški cilj u novom Nacionalnom planu za razvoj sustava obrazovanja. Trenutačno se u cjelokupnom sustavu provode dva ključna projekta – e-Škole i Cjelovita kurikularna reforma – u okviru kojih se proširuje upotreba IKT-a u nastavi, osiguravaju oprema za škole, osposobljavanje nastavnika i razvoj i primjena digitalnih obrazovnih sadržaja. U Strateškom okviru za digitalno sazrijevanje škola, koji je donesen u ožujku 2020., utvrđen je plan do 2030. koji se sastoji od četiriju područja: • digitalno zrela okolina, • digitalno zreli i samopouzdani nastavnici, • IKT kao podrška u učenju i poučavanju te • digitalno vodstvo.
Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Hrvatskoj u razdoblju od 2021.-2027.¹⁵	Prioritetne politike Nacionalnog plana obuhvaćaju sljedeće cjeline: osiguranje potrebnih preduvjeta za uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta na cijelom području Hrvatske, osiguranje potrebnih preduvjeta za uvođenje 5G mreža u Hrvatskoj te poticanje uvođenja mreža vrlo velikog kapaciteta u dijelovima Hrvatske u kojima pod uobičajenim tržišnim uvjetima nije moguće osigurati dostupnost mreža vrlo velikog kapaciteta. Mogućnost financiranja projekata dana je i u Instrumentu za povezivanje Europe (CEF2-Digital) sredstva kojeg bi se prema našim predviđanjima i najavama od strane operatora elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga mogla koristiti za uvođenje 5G mreža, i to prvenstveno u većim urbanim središtima i na glavnim kopnenim prometnim pravcima, u skladu s Akcijskim planom „5G za Europu“.

¹⁴ NN 124/2014.

¹⁵ Odluka o donošenju Nacionalnog plana razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine (NN 26/21)

**Nacionalni energetska i klimatski plan
od 2021. do 2030.**

Plan je usvojen 2019. kojim su postavljeni su ciljevi kojima Hrvatska treba doprinijeti općim EU ciljevima, a jedan od njih je i povećanje energetske učinkovitosti. U skladu s navedenim, važna je i energetska učinkovitost u industriji, a IKT industrija je jedan od velikih potrošača energije te ovdje postoji prostor za povećanje energetske učinkovitosti, posebice u server salama. Ovo se posebno uklapa u princip EK „energetska učinkovitost prvo“ kojim se prvenstveno u svim sektorima nastoji smanjiti potrebna količina energije za isti radni učinak. U planu se spominje i implementacija vodika, posebice u prometu. U skladu s tim, plan je razvijati infrastrukturu za korištenje vodika u cestovnom prometu, ali ujedno i razvijati infrastrukturu za proizvodnju obnovljivog vodika.

